UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

15 päivänä huhtikuuta 2011 *

Asiassa T-297/05,

IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH, kotipaikka München (Saksa), edustajinaan asianajajat H.-J. Prieß, M. Niestedt ja C. Pitschas,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehenään B. Schima, avustajanaan asianajaja C. Arhold,

vastaajana,

jossa on kyse vaatimuksesta kumota 13.5.2005 tehty komission päätös [ENTR/01/Audit/RVDZ/ss D(2005) 11382] 530 000 ecun suuruisen rahoitustuen myöntämisestä Ecodata-hankkeelle 4.8.1992 tehdyn komission päätöksen (003977/XXIII/A3 – S92/DG/ENV8/LD/kz) kumoamisesta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi (esittelevä tuomari) sekä tuomarit E. Cremona ja S. Frimodt Nielsen,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Andová,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.6.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL L 248, s. 1; jäljempänä varainhoitoasetus), sellaisena kuin sitä sovelletaan esillä olevan asian tosiseikkoihin, johdanto-osan 20 perustelukappaleessa säädetään muun muassa seuraavaa:

”– – Petostapausten varalta tässä asetuksessa on syytä viitata voimassa oleviin säännöksiin, jotka koskevat Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista ja sellaisen lahjonnan torjuntaa, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai jäsenvaltioiden virkamiehiä.”

2 Varainhoitoasetuksen 72 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Toimielin voi määrätä saamisen maksuvelvollisuuden myös muille kuin valtioille [EY] 256 artiklassa tarkoitetulla täytäntöönpanokelpoisella päätöksellä.”

3 Varainhoitoasetuksen 109 artiklassa nimeltä ”Avustusten myöntämistä koskevat periaatteet” säädetään seuraavaa:

”1. Avustusta myönnettäessä on sovellettava avoimuuden ja tasapuolisen kohtelun periaatteita. Päällekkäisiä tai taannehtivia avustuksia ei saa myöntää, ja avustettavaan toimintaan on saatava rahoitusta myös muista lähteistä.

2. Avustuksen tarkoituksena tai tuloksena ei saa olla voiton tuottaminen avustuksen saajalle.”

4 Varainhoitoasetuksen 119 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos avustuksen saaja ei noudata lakiin tai sopimukseen perustuvia velvoitteitaan, avustuksen maksaminen keskeytetään, sitä supistetaan tai se voidaan evätä kokonaan soveltamissäännöissä säädetyissä tapauksissa sen jälkeen, kun saajalle on tarjottu mahdollisuus esittää omat huomautuksensa.”

5 Varainhoitoasetuksen soveltamissäännöistä 23.12.2002 annetun komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL L 357, s. 1; jäljempänä soveltamissäännöt), sellaisena kuin sitä sovelletaan esillä olevan asian tosiseikkoihin, varainhoitoasetuksen 119 artiklaa koskevan 183 artiklan nimeltä ”Avustuksen keskeyttäminen ja pienentäminen” 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Toimivaltainen tulojen ja menojen hyväksyjä keskeyttää avustuksen maksamisen ja menettelyvaiheesta riippuen joko pienentää sen määrää tai pyytää avustuksen saajaa tai saajia palauttamaan asianmukaisen osuuden avustuksesta, jos

a) hyväksytty toimi tai toimintasuunnitelma jää toteuttamatta, toteutetaan puutteellisesti tai toteutetaan vain osittain tai myöhässä;

_ _”

6 Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1) I osastossa nimeltä ”Yleiset periaatteet” säädetään seuraavaa:

”1 artikla

1. Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

2. Väärinkäytösten tunnusmerkit [täyttää] jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan yhteisöjen puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia.

2 artikla

1. Hallinnolliset tarkastukset, toimenpiteet ja seuraamukset otetaan käyttöön siinä määrin, kuin ne ovat tarpeellisia yhteisön oikeuden moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi. Niiden on oltava tehokkaita, suhteellisia ja vakuuttavia, jotta varmistettaisiin yhteisöjen taloudellisten etujen asianmukainen suojaaminen.

2. Hallinnollista seuraamusta ei voi määrätä, jos seuraamuksesta ei ole ennen väärinkäyttöä säädetty yhteisön säännöksellä. Jos yhteisön säännöstöihin sisältyviä hallinnollisia seuraamuksia koskevia säännöksiä muutetaan myöhemmin, sovelletaan lievempiä määräyksiä takautuvasti.

3. Yhteisön oikeudessa säädetään niiden hallinnollisten toimenpiteiden ja seuraamusten luonteesta ja soveltamisalasta, jotka ovat tarpeen kyseisen säännöstön moitteettomaksi soveltamiseksi väärinkäytöksen luonteen ja vakavuuden, myönnetyn edun tai saadun hyödyn ja vastuun asteen mukaan.

4. Jollei sovellettavasta yhteisön oikeudesta muuta johdu, sovelletaan tarkastusten toteuttamiseen ja yhteisön toimenpiteisiin ja seuraamuksiin liittyviin menettelytapoihin jäsenvaltioiden lainsäädäntöä.

3 artikla

1. Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstöissä voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

Jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona väärinkäyttö on päättynyt. Monivuotisten ohjelmien suhteen vanhentumisaika jatkuu kaikissa tapauksissa ohjelman lopulliseen päättymiseen.

Seuraamusmenettelyn vanhentuminen [katkeaa], kun toimivaltainen viranomainen antaa asianomaiselle henkilölle tiedoksi tutkimuksen tai menettelyn vireilletulon, joka liittyy väärinkäytökseen. Vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen jokaisesta [sen katkaisevasta] toimesta.

Vanhentumisaika päättyy kuitenkin viimeistään sinä päivänä, jona kaksinkertaisen vanhentumisajan pituinen aika päättyy ilman, että toimivaltainen viranomainen on määrännyt seuraamuksesta, paitsi niissä tapauksissa, joissa hallinnolli[sta] menettely[ä] on [lykätty] 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Hallinnollisesta seuraamuksesta annetun päätöksen täytäntöönpanoaika on kolme vuotta. Tämä aika alkaa siitä päivästä, jona päätöksestä tulee lopullinen.

[Katkeamiseen] ja [keskeyttämiseen] sovelletaan kansallisen lainsäädännön asianomaisia säännöksiä.

3. Jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä pitempää määräaikaa.”*

7 Asetuksen N:o 2988/95 II osastossa nimeltä ”Hallinnolliset toimenpiteet ja seuraamukset” säädetään seuraavaa:

”4 artikla

1. Kaikista väärinkäytöksistä seuraa yleensä perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin siten, että

– velvoitetaan maksamaan velkana olevat tai perusteettomasti saadut summat,

– – –

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden soveltaminen rajoitetaan saadun etuuden takaisinperimiseen, lisättynä, jos tästä on säädetty, koroilla, jotka voidaan määritellä kiinteästi.

* – Lainausta on korjattu unionin yleisessä tuomioistuimessa, koska asetuksen suomenkielinen versio on epätarkka.

3. Toimet, joiden suhteen todetaan, että niiden tarkoituksena on saada asiassa sovellettavan yhteisön oikeuden tavoitteiden vastainen etuus luomalla keinotekoisesti vaadittavat edellytykset tämän etuuden saamiseksi, johtavat tapauskohtaisesti joko tämän etuuden epäämiseen tai sen takaisinperimiseen.

4. Tässä artiklassa säädettyjä toimenpiteitä ei pidetä seuraamuksina.

5 artikla

1. Tahallisista tai huolimattomuudesta johtuvista väärinkäytöksistä voi seurata seuraavia hallinnollisia seuraamuksia:

– –

c) yhteisön säädösten mukaan myönnetyn etuuden takaisinperiminen kokonaan tai osittain, vaikka toimija on saanut aiheettomasti vain osan tästä etuudesta,

d) etuuden saamisen epääminen tai takaisinperiminen tietyksi väärinkäytösten jälkeiseksi ajaksi,

– –

6 artikla

1. Taloudellisten seuraamusten kuten hallinnollisten sakkojen määräämistä voidaan lykätä toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä, jos kyseistä henkilöä vastaan on aloitettu rikosoikeudellinen menettely samojen seikkojen perusteella, [sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän asetuksen voimaantulohetkellä voimassa olleiden alakohtaisten asetusten perusteella vahvistettuja yhteisön hallinnollisia toimenpiteitä ja seuraamuksia]. Hallinnollisen menettelyn lykkäämisestä seuraa 3 artiklassa tarkoitetun vanhentumisajan keskeytyminen.

– –

7 artikla

Yhteisön hallinnollisia toimenpiteitä ja seuraamuksia voidaan soveltaa 1 artiklassa tarkoitettuihin taloudellisiin toimijoihin eli luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin sekä muihin yksikköihin, jotka kansallisen lainsäädännön mukaan ovat oikeuskelpoisia, jos nämä ovat tehneet väärinkäytöksiä. Seuraamuksia voidaan soveltaa myös väärinkäytösten toteuttamiseen osallistuneisiin henkilöihin sekä niihin, jotka ovat vastuussa väärinkäytöksestä tai joiden on huolehdittava sen ehkäisystä.”*

8 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehtyyn Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan (EYVL 1996, C 313, s. 2; jäljempänä Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyvä pöytäkirja) 2 artiklan (Lahjuksen ottaminen), 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

* – Lainausta on korjattu unionin yleisessä tuomioistuimessa, koska asetuksen suomenkielinen versio on epätarkka.

”Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan lahjuksen ottamisella virkamiehen tahallista tekoa, jolla hän vaatii tai ottaa vastaan suoraan tai kolmannen välityksellä mitä tahansa etuja itselleen tai kolmannelle tai hyväksyy lupauksen sellaisista eduista korvaukseksi siitä, että hän toimii virkavelvollisuuksiensa vastaisesti tai jättää virkavelvollisuuksiensa vastaisesti toimimatta virkatehtävissään tai virkatehtävien hoitamiseen liittyviä tehtäviä hoitaessaan tavalla, joka vaikuttaa tai on omiaan vaikuttamaan haitallisesti Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin.”

9 Saman pöytäkirjan 3 artiklan (Lahjuksen antaminen) 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan lahjuksen antamisella tahallista tekoa, jolla luvataan tai annetaan suoraan taikka kolmannen välityksellä virkamiehelle itselleen tai kolmannelle minkä tahansa laatuinen etu siitä, että hän toimii virkavelvollisuuksiensa vastaisesti tai pidättyy virkavelvollisuuksiensa vastaisesti toimimasta virkatehtävissään tai virkatehtävien hoitamiseen liittyviä tehtäviä suorittaessaan siten, että se vaikuttaa tai on omiaan vaikuttamaan haitallisesti Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin.”

Tosiseikat

Ehdotuspyyntömenettely ja Ecodata-hankkeen toteuttaminen

10 Euroopan parlamentti päätti varainhoitovuotta 1992 koskevassa, Euroopan yhteisöjen lopullisesti vahvistetussa yleisessä talousarviossa, että ”ainakin 530 000 ecua

[käytettäisiin] sen tukemiseen, että otetaan käyttöön tietoverkko, joka koskee [Euroopassa toteutettavia ekologisia matkailu]hankkeita" [luku B2, momentti 7100 (matkailu)] (EYVL L 26, s. 1, 659; jäljempänä varainhoitovuotta 1992 koskeva lopullinen yleinen talousarvio).

11 Euroopan yhteisöjen komissio julkaisi 26.2.1992 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ehdotuspyynnön matkailu- ja ympäristöalan hankkeiden tukemiseksi (EYVL C 51, s. 15). Komissio totesi ehdotuspyynnössä, että se aikoi myöntää tähän tarkoitukseen 2 miljoonaa ecua ja valita noin 25 hanketta, joiden kokonaiskustannuksista voitaisiin rahoittaa 60 prosenttia.

12 Kantaja, IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH (jäljempänä IPK), jonka kotipaikka on Saksassa ja joka toimii matkailualalla, esitti 22.4.1992 rahoitustukihakemuksen Ecodata-nimisestä hankkeesta (jäljempänä Ecodata-hanke), jonka tarkoituksena oli perustaa tietopankki Euroopassa harjoitettavaa ekologista matkailua varten. IPK:n oli määrä toimia hankkeen koordinaattorina. IPK:n oli kuitenkin tarkoitus toteuttaa työt yhdessä kolmen muun yrityksen kanssa eli ranskalaisen Innovencen, italialaisen Tourconsultin ja kreikkalaisen 01-Pliroforikin kanssa. Ehdotuksessa ei täsmennetty yritysten välistä tehtävänjakoa vaan todettiin ainoastaan, että ne olivat kaikki "matkailuun sekä informaatio- ja matkailuhankkeisiin erikoistuneita konsulttitoimistoja".

13 Komissio myönsi 4.8.1992 päivätyllä kirjeellä (jäljempänä tuen myöntämispäätös) Yrityspolitiikan, kaupan, matkailun sekä osuus- ja yhteisötalouden pääosaston (PO XXIII) linjan A (Yritystoiminnan edistäminen ja yritysympäristön parantaminen) yksikön 3 (Matkailu) päällikön Tzoanosin ehdotuksesta IPK:lle Ecodata-hanketta varten 530 000 ecun suuruisen rahoitustuen (jäljempänä riidanalainen rahoitustuki). Komissio pyysi IPK:ta allekirjoittamaan ja palauttamaan tuen myöntämispäätöksen liitteenä olevan "rahoitustuen saajan vakuutuksen", jossa esitettiin mainitun

tuen myöntämisedellytykset. Vakuutuksessa täsmennettiin, että 60 prosenttia tuesta maksettaisiin komission vastaanotettua IPK:n asianmukaisesti allekirjoittaman tuensaajan vakuutuksen ja että loppuosa maksettaisiin sen jälkeen, kun komissio olisi vastaanottanut ja hyväksynyt hankkeen toteuttamista koskevat raportit. Vakuutuksen 7 kohdassa todettiin, että tuensaaja suostuu siihen, että tuen mahdollisen loppuosan maksamisesta kieltäydytään, jos tuensaaja ei noudata vakuutuksen 4 ja 5 kohdassa asetettuja määräaikoja, joihin mennessä hankkeen väliraportit ja selvitykset rahoitustuen käytöstä on toimitettava. Vakuutuksen 8 kohdan mukaan tuensaaja suostuu palauttamaan perusteettomasti saadut rahasummat komissiolle tämän pyynnöstä, jos rahoitustuen käyttöä ei ole perusteltu kuluselvityksessä. IPK allekirjoitti vakuutuksen 23.9.1992, ja se kirjattiin saapuneeksi komission PO:oon XXIII 29.9.1992.

14 Tzoanos kutsui 24.11.1992 IPK:n ja 01-Pliroforikin kokoukseen, johon hankkeen kaksi muuta osapuolta eivät osallistuneet. Tzoanos ehdotti kokouksessa, että suurin osa työstä ja varoista annettaisiin 01-Pliroforikille. IPK kertoo vastustaneensa tätä ehdotusta.

15 Rahoitustuen ensimmäinen osa, eli 318 000 ecua (60 prosenttia tuen kokonaismäärästä eli 530 000 ecusta), maksettiin tammikuussa 1993.

16 Helmikuun lopussa 1993 Ecodata-hanketta koskeva aineisto otettiin pois Tzoanosilta. Myöhemmin häntä vastaan pantiin vireille kurinpitomenettely, ja hänen hoitamistaan asioista käynnistettiin sisäiset tutkimukset. Kurinpitomenettelyn päätteeksi Tzoanos pantiin viralta 1.8.1995. Sisäisessä tutkimuksessa, joka koski tuen myöntämispäätökseen johtanutta hallinnollista menettelyä, ei sen sijaan todettu sääntöjenvastaisuuksia.

17 Ecodata-hankkeen toteuttamista koskevan kielteisen arviointiraportin perusteella komissio kieltäytyi 3.8.1994 tekemällään päätöksellä (jäljempänä 3.8.1994 tehty kieltäytymispäätös tai riidanalainen päätös) maksamasta rahoitustuen toista osaa, joka oli suuruudeltaan 212 000 ecua, ja ilmoitti aikovansa harkita mahdollisuutta tehdä päätös, jolla kyseisen tuen ensimmäinen osa vaaditaan palauttamaan.

Menettely, joka koski 3.8.1994 tehdyn kieltäytymispäätöksen riitauttamista

18 IPK nosti 3.8.1994 tehdyn kieltäytymispäätöksen kumoamiseksi kanteen, josta käytiin ensimmäinen riidanalainen menettely yhteisön tuomioistuimissa (jäljempänä ensimmäinen riidanalainen menettely).

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän kanteen asiassa T-331/94, IPK vastaan komissio, 15.10.1997 antamallaan tuomiolla (Kok., s. II-1665).

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perusteli hylkäämistä toteamalla tuomion 47 kohdassa muun muassa seuraavaa:

”–[IPK] ei voi syyttää komissiota siitä, että [Ecodata-]hankkeen toteuttaminen on myöhästynyt. On syytä todeta, että [IPK] odotti vuoden 1993 maaliskuuhun asti, ennen kuin se aloitti muiden hankkeeseen osallistuvien yritysten kanssa keskustelut siitä, miten niiden tehtävät oli jaettava hankkeen toteuttamisessa, vaikka [IPK] oli hankkeen koordinaattori. [IPK] kulutti näin ollen puolet hankkeen toteuttamiseen varatusta ajasta siten, ettei se järjellisesti edes pystynyt aloittamaan tehokasta työskentelyä. Vaikka [IPK] on esittänyt tiettyjä todisteita siitä, että vuoden 1992 marraskuun ja vuoden 1993 helmikuun välisenä aikana useat komission virkamiehet olivat puuttuneet häiritsevästi hankkeen toteuttamiseen, [IPK] ei kuitenkaan ole osoittanut, että

komission virkamiesten toiminnan vuoksi sillä ei ollut mitään mahdollisuutta aloittaa todellista yhteistyötä kyseisten yritysten kanssa ennen vuoden 1993 maaliskuuta."

21 IPK:n tehtyä tuomiosta valituksen yhteisöjen tuomioistuin kumosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion ja palautti asian sen käsiteltäväksi (asia C-433/97 P, IPK v. komissio, tuomio 5.10.1999, Kok., s. 6795).

22 Yhteisöjen tuomioistuin totesi tuomiossa muun muassa seuraavaa:

"15 – – [O]n todettava, että kuten valituksen kohteena olevan tuomion 47 kohdasta ilmenee, [IPK] esitti todisteita siitä, että komission virkamiehet olivat valituksen kohteena olevan tuomion 9 ja 10 kohdassa täsmennetyllä tavalla puuttuneet hankkeen hallintoon, mikä vaikutti todennäköisesti hankkeen moitteettomaan toteuttamiseen.

16 Tässä tilanteessa komission asiana oli osoittaa, että kyseiset komission virkamiesten toimet eivät ole vaikuttaneet [IPK:n] mahdollisuuksiin toteuttaa hanke tyydyttävällä tavalla.

17 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen edellyttäessään, että [IPK:n] oli näytettävä toteen se, että komission virkamiesten toimien vuoksi sillä ei ollut mitään mahdollisuutta aloittaa tehokasta yhteistyötä muiden hankkeessa mukana olevien yritysten kanssa."

23 Saatuaan asian uudelleen käsiteltäväksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi kanteen asiassa T-331/94, IPK-München vastaan komissio, 6.3.2001 antamallaan tuomiolla (Kok., s. II-779).

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tuomiossa otsikon ”Riidan kohde” alla seuraavaa:

”34 Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta on pyydetty ratkaisemaan, onko komission päätös, jossa se kieltäytyi maksamasta toista osaa kantajalle Ecodata-hankkeen toteuttamiseen myöntämästään [rahoitus]tuesta, lainvastainen. Perusteet tälle kieltäytymiselle ilmenevät riidanalaisesta päätöksestä ja 30.11.1993 päivätystä kirjeestä, johon kyseisessä päätöksessä viitataan.

35 On kuitenkin todettava, että 30.11.1993 päivätty kirje koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa eli kirjeen 1–5 kohta koskee komission päätöstä olla maksamatta [rahoitus]tuen toista osaa, ja näin ollen se sisältää riidanalaisen päätöksen perustelut. Toinen osa eli kirjeen 6–12 kohta koskee sitä, peritäänkö jo maksettu 60 prosenttia [rahoitus]tuesta mahdollisesti takaisin. Komissio ei kuitenkaan vielä ole tehnyt päätöstä takaisinperinnästä.

36 Tästä seuraa, kuten komissio on todennut suullisessa käsittelyssä, että 30.11.1993 päivätyn kirjeen 6–12 kohta eivät ole osa riidanalaisen päätöksen perusteluita. Nämä kohdat on esitetty ainoastaan sitä silmällä pitäen, että komissio mahdollisesti tekee tulevaisuudessa päätöksen jo maksetun [rahoitus]tuen osan takaisinperinnästä. Niitä argumentteja, jotka kantaja on kanteessaan esittänyt 30.11.1993 päivätyn kirjeen 6–12 kohdan osalta, ei siis voida tutkia.”

25 Pääasian osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi muun muassa seuraavaa:

”85 Kun komissio ei ole esittänyt muita argumentteja väitteidensä tueksi, on siis katsottava, ettei komissio ole näyttänyt toteen sitä, että komission toimet, joilla pyrittiin erityisesti Studienkreisin mukaanottamiseen [Ecodata-]hankkeeseen, ’eivät – – vaikuttaneet [IPK:n] mahdollisuuksiin toteuttaa hanke tyydyttävällä tavalla’.

86 Kun otetaan huomioon se, että ainakin kesästä 1992 15.3.1993 asti komissio oli jatkuvasti edellyttänyt [IPK:lta] Studienkreisin mukaanottamista [Ecodata-]hankkeeseen – vaikka [IPK:n] ehdotuksessa ja [tuen myöntämis]päätöksessä ei mainittu tämän yrityksen osallistumista hankkeeseen – mikä oli välttämättä viivästyttänyt hankkeen toteuttamista, ja kun otetaan huomioon se, että komissio ei ole osoittanut, että tästä komission hankkeeseen puuttumisesta huolimatta [IPK] olisi pystynyt toteuttamaan hankkeen tyydyttävällä tavalla, on syytä katsoa, että komissio on loukannut lojaalisuusvelvoitettaan kieltäytyessään maksamasta tuen toista osaa sillä perusteella, että hanketta ei ollut saatettu päätökseen 31.10.1993.”

26 Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki komission argumentin Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja IPK:n salaisesta yhteistyöstä, jonka komissio oli esittänyt vastineensa yhteydessä ja jota se oli täydentänyt ja tarkentanut myöhemmin kirjelmissään. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi muun muassa seuraavaa:

”88 Kuitenkin viimeksi mainitun komission toimen osalta on vielä todettava, että siltä osin kuin komissio tuo esiin Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja [IPK:n] välisen lainvastaisen salaisen yhteistyön – –, on tutkittava, voidaanko asiassa soveltaa fraus omnia corrumpit -periaatetta, jonka nojalla kanne on komission mukaan hylättävä.

89 Komissio esittää tältä osin – –, että [tuen myöntämis]päätös – – perustui Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja [IPK:n] väliseen lainvastaiseen yhteistyöhön. Tämän väitteensä tueksi komissio viittaa esitutkintapöytäkirjoihin, jotka on tehty osana Belgian viranomaisten suorittamaa, Tzoanosia koskevaa rikostutkintaa – –. Komissio korostaa [IPK:n] toimitusjohtajan ja omistajan Freitagin ilmoittaneen, että Tzoanos oli pyytänyt nimeämistään Freitagin yhden yhtiön eli ETIC:n [European Travel Intelligence Center] yhtiömieheksi antaen ymmärtää, että [IPK] saisi näin vastaisuudessa helpommin komissiolta sopimuksia – –. Lisäksi Tzoanos oli todennut Freitagille, että hanke, jonka Freitag oli esittänyt PO:n XXIII[:n] konferenssissa Lissabonissa toukokuussa 1992, 'saattaisi onnistua', jos Tzoanosille maksettaisiin palkkiona 30 000 ecua – –. Väitteidensä tueksi komissio toteaa vielä, että kesäkuusta 1992 alkaen Lex Group edusti ETIC:tä Kreikassa (ETIC:n lehtinen nro 1/92). Tzoanos oli kuitenkin Lex Groupin perustaja, ja sen asiakassuhteista vastasi Tzoanosin silloinen [kihlakumppani] Sapountzaki, josta tuli myöhemmin hänen [puolisonsa]. Myöhemmin 01-Pliroforikista tuli Lex Groupin sijasta ETIC:n Kreikan edustaja. Lisäksi komissio viittaa ETIC:n työntekijän Franckin lausumaan, joka osoittaa selvästi Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja [IPK:n] olleen salaisessa yhteistyössä – –. Komission mukaan on huomattava, että Innovencea, joka oli ainoa [IPK:n] yhteistyökumppani, jolla ei ollut siteitä Tzoanosiin tai Freitagiin, ei kutsuttu 24.11.1992 pidettyyn kokoukseen – –, joka pidettiin ETIC:n tiloissa. Lisäksi Tzoanosilla oli Freitagin yksityinen puhelinnumero. Von Moltken ja Freitagin välillä 10.3.1993 käydyssä puhelinkeskustelussa Freitag salasi Tzoanosin lainvastaiset toimet, ja näin Freitagista tuli hänen rikoskumppaninsa. Suullisessa käsittelyssä komissio on myös viitannut Tribunal de grande instance de Paris'n (12. jaosto) 22.9.2000 antamaan tuomioon, jossa Tzoanos tuomittiin neljäksi vuodeksi vankeuteen korruptiorikoksesta.

90 On katsottava, että riidanalaisessa päätöksessä ja 30.11.1993 mainitussa kirjeessä, johon riidanalaisessa päätöksessä viitataan, ei mainita Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja [IPK:n] välisen salaisen yhteistyön olevan peruste sille, miksi [rahoitus] tuen toista osaa ei makseta [IPK:lle]. Riidanalaisessa päätöksessä ja 30.11.1993

mainitussa kirjeessä ei mainita myöskään mitään siitä, että komission mukaan [rahoitus]tuki olisi lainvastaisesti myönnetty [IPK:lle]. Tämän vuoksi komission selitystä, joka koskee asianomaisten salaista yhteistyötä, ei voida pitää lisäselvityksenä, joka on esitetty tuomioistuimessa riidanalaisen päätöksen tueksi – –.

91 Kun otetaan huomioon se, että [EY 230] artiklan – – perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on tutkittava riidanalaisen päätöksen laillisuus ainoastaan tähän päätökseen sisältyvien perusteluiden pohjalta, komission väitteitä, jotka koskevat fraus omnia corrumpit -periaatetta, ei voida hyväksyä.

92 On syytä lisätä, että jos komissio olisi riidanalaisen päätöksen tehtyään katsonut, että edellä 89 [kohdassa] mainitut seikat olivat riittävä peruste sille, että Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja [IPK:n] välinen lainvastainen salainen yhteistyö teki Ecodata-hankkeen tukemiseen johtaneen menettelyn lainvastaiseksi, komissio olisi voinut sen sijaan, että se esittää oikeudenkäynnin aikana riidanalaiseen päätökseen sisältymättömän perusteen, peruuttaa riidanalaisen päätöksen ja tehdä uuden päätöksen, jossa paitsi kieltäydytään maksamasta [rahoitus]tuen toista osaa myös määrätään [IPK] palauttamaan jo maksettu tuen osa."*

27 Sekä komissio että IPK valittivat tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta. Komissio esitti valituksensa tueksi muun muassa viidennen valitusperusteen, jonka mukaan fraus omnia corrumpit -periaatetta ei ollut tutkittu. IPK puolestaan vaati valituksenalaisen tuomion kumoamista, koska sen 34–36 kohdassa pidetään lähtökohtana sitä, etteivät komission 30.11.1993 päivätyn kirjeen perustelujen 6–12 kohta ole osa 3.8.1994 tehtyä kieltäytymispäätöspäätöstä.

* – Ilmaisun "naisystävä" sijasta on käytetty ilmaisua "kihlakumppani", ja ilmaisun "vaimo" sijasta ilmaisua "puoliso".

28 Yhteisöjen tuomioistuin jätti yhdistetyissä asioissa C-199/01 P ja C-200/01 P, IPK-München ja komissio, 29.4.2004 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-4627) IPK:n valituksen tutkittavaksi ottamatta ja hylkäsi komission valituksen perusteettomana.

29 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi komission esittämästä viidennestä valitusperusteesta seuraavaa:

”62 Toisessa ja viidennessä valitusperusteessaan, jotka on tutkittava yhdessä ja ensiksi, komissio moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta yhtäältä siitä, ettei se ole ottanut huomioon yhteisöjen tuomioistuimen – – asiassa [C-433/97 P,] IPK vastaan komissio[,] 5.10.1999 antaman tuomion [Kok., s. 6795] 15 ja 16 kohdassa esitettyjä seikkoja, etenkään [Tzoanosin], 01-Pliroforiki[n] ja IPK:n välisen väitetyn lainvastaisen salaisen yhteistyön merkityksen osalta.

63 Komissio väittää, että tämä salainen yhteistyö on viivästyttänyt hankkeen toteuttamista vähintäänkin helmikuuhun 1993 asti, koska hankkeen osapuolet eivät päässeet yksimielisyyteen [Tzoanosin] vaatimasta varojen ohjaamisesta kreikkalaiselle osapuolelle, mistä aiheutui hankkeen jäädyttäminen, ja koska IPK tahallaan peitteli [Tzoanosin] tekemisiä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt – – asiassa [C-433/97 P,] IPK vastaan komissio[,] 5.10.1999 annetun yhteisöjen tuomioistuimen tuomion (Kok., s. 6795) 15 ja 16 kohdan nojalla tarkistaa, oliko komissio näyttänyt toteen, että IPK:n oli mahdollista toteuttaa hanke tyydyttävällä tavalla kyseisistä toimista huolimatta. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen sivuuttaessaan komission väitteen siitä, ettei tällainen salainen yhteistyö ollut voinut tulla kysymykseen.

64 Komissio väittää myös, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toteamuksellaan, jonka mukaan se ei ole rikostuomioistuin eikä voi näin tutkia tätä salaista yhteistyötä koskevaa kysymystä, loukannut periaatetta ’dolo agit, qui petit, quod statim redditurus est’ ja periaatetta ’fraus omnia corrumpit’.

65 IPK sitä vastoin väittää, ettei [Tzoanosin], 01-Pliroforiki[n] ja sen itsensä välillä ole ollut minkäänlaista lainvastaista salaista yhteistyötä. Päätöksen laillisuutta on joka tapauksessa arvioitava yksinomaan ottaen huomioon ne perustelut, jotka sen antamiselle on esitetty, ja kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, riidanalaisessa päätöksessä ei ole mitään mainintaa siitä, että IPK olisi ollut lainvastaisessa salaisessa yhteistyössä [Tzoanosin] ja 01-Pliroforiki[n] kanssa.

66 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksen adressaatille vastaisen päätöksen perustelemisen tarkoitus on se, että yhteisöjen tuomioistuin voisi tutkia sen laillisuuden ja että asianomaiset saavat riittävät tiedot siitä, onko tämä päätös perusteltu vai onko siinä sellainen virhe, jonka nojalla sen laillisuus voidaan riitauttaa. Tästä seuraa, että perustelut on lähtökohtaisesti ilmoitettava asianomaiselle samanaikaisesti hänelle vastaisen päätöksen kanssa eikä perustelujen ilmoittamatta jättämistä voida korjata sillä, että asianomainen saa tiedon päätöksen perusteluista yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin kuluessa – –.

67 [EY 230] artiklan – – perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on rajoittauduttava tutkimaan riidanalaisen päätöksen laillisuutta sen sisältämien perustelujen nojalla.

68 Komissio on nyt esillä olevassa asiassa 30.11.1993 päivätyssä kirjeessä esitetyistä syistä kieltäytynyt riidanalaisessa päätöksessä maksamasta IPK:lle vielä maksamatta ollutta 40:tä prosenttia tähän hankkeeseen tarkoittamastaan 530 000 ecun suuruisesta tuesta. Komissio ilmoitti IPK:lle viimeksi mainitulla kirjeellä katsovansa, että 31.10.1993 asti tehty työ ei vastannut tyydyttävästi ehdotuksessa aiottua, ja esitti tämän saman kirjeen 1–6 kohdassa yksityiskohtaisesti tämän päätöksen tekemiseen johtaneet syyt.

69 Tämän tuomion 15 kohdasta ilmenee, ettei 30.11.1993 päivätyssä kirjeessä eikä riidanalaisessa päätöksessä ole mainintaa [Tzoanosin], 01-Pliroforikin ja IPK:n välisestä salaisesta yhteistyöstä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis perustellusti valituksenalaisen tuomion 90 kohdassa ollut pitämättä tällaista salaista yhteistyötä riidanalaisen päätöksen syynä.

70 Lisäksi todetessaan, että 30.11.1993 päivätty kirje ja riidanalainen päätös eivät sisältäneet minkäänlaista mainintaa siitä, että komissio olisi katsonut rahoitustuen tulleen säännönvastaisesti myönnetyksi IPK:lle, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti päätellyt, että komission esittämää, asianomaisten lainvastaista salaista yhteistyötä koskevaa selitystä ei voida pitää lisäselvityksenä, joka on esitetty tuomioistuimessa riidanalaisen päätöksen tueksi, ja että tämän tuomion 66 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö soveltui nyt esillä olevaan asiaan.

71 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi valituksenalaisen tuomion 91 kohdassa kaikista näistä syistä oikeudellista virhettä tekemättä päätellä, että komission esittämiä, periaatteeseen 'fraus omnia corrumpit' liittyviä väitteitä ei voitu hyväksyä."

Nyt riitautettuun päätökseen johtanut hallinnollinen menettely

30 Komissio ilmoitti IPK:lle 30.9.2004 päivätyllä kirjeellä – viitaten edellä 28 kohdassa mainittuun asiaan IPK-München ja komissio – suorittaneensa Tzoanosin osalta perusteellisen tutkimuksen, jossa oli käynyt ilmi, että tällä oli tapana myöntää tukea hankkeille, joiden osapuolina oli hänen ehdottamiaan kreikkalaisia yrityksiä ja joista hän sai henkilökohtaista etua. Komissio kertoi tutkineensa uudelleen riidanalaisen rahoitustuen myöntämismenettelyn laillisuuden ja asianmukaisuuden ja tulleensa

siihen tulokseen, että tuen myöntämispäätös oli lainvastainen, koska se perustui Tzoanosin ja IPK:n toimitusjohtajan ja omistajan, Freitagin väliseen salaiseen yhteistyöhön. Komissio aikoi näin ollen ”kumota” tuen myöntämispäätöksen.

31 IPK esitti 30.9.2004 päivätystä kirjeestä huomautuksensa kirjeissään, jotka oli päivätty 26.11.2004, 23.12.2004 ja 21.2.2005. Päivämäärille 23.12.2004 ja 21.2.2005 päivätyissä kirjeissään IPK vaati myös riidanalaisen rahoitustuen toisen osan maksamista. IPK toisti tämän vaatimuksen virallisesti 20.7.2005 päivätyssä kirjeessä.

32 Komissio totesi 13.5.2005 päivätyssä kirjeessä [ENTR/01/Audit/RVDZ/ss D(2005) 11382], joka oli osoitettu IPK:lle ja erityisesti Freitagille, (jäljempänä nyt riitautettu päätös) muun muassa seuraavaa:

”[Komissio] on näissä olosuhteissa tutkinut [riidanalaisen] rahoitustuen myöntämismenettelyn uudelleen varmistaakseen sen laillisuuden ja asianmukaisuuden.

Jäljempänä a–k alakohdassa esitettävistä syistä [ks. jäljempänä 33 kohta] [komissio on] tul[lut] siihen tulokseen, että [riidanalainen] rahoitustuki myönnettiin lain ja sääntöjen vastaisesti, koska se perustui Tzoanosin ja [Freitagin] väliseen salaiseen yhteistyöhön.

Sen vuoksi komissio on päättänyt kumota aiemman päätöksen 530 000 ecun suuruisen rahoitustuen myöntämisestä Ecodata-hankkeelle – –.

Tämän päätöksen mukaisesti komissio ensinnäkin kieltäytyy maksamasta [riidanalaisen rahoitustuen] toisen osan, joka on yhteensä 212 000 ecua, ja hylkää vaatimuksenne viivästyskorkojen maksamisesta.

Komissio perii lisäksi takaisin 318 000 ecun suuruisen ennakkomaksun korkoineen.

Perintämääräystä laaditaan parhaillaan, ja se lähetetään teille aikanaan."

33 Nyt riitautetun päätöksen mukaan Tzoanosin ja Freitagin välisen salaisen yhteistyösopimuksen vahvistavat seuraavat seikat:

"a) Ehdotus Ecodata-hankkeesta esitettiin sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä oli julkaistu 26.2.1992 ehdotuspyyntö matkailu- ja ympäristöalan hankkeiden tukemiseksi (EYVL C 51, s. 16). Ehdotuspyynnön D kohdassa (Valintaperusteet) lueteltiin hankkeille viisi ensisijaista aihetta. Ecodata-hankkeen aihe, tietopankin perustaminen, ei ollut näiden viiden aiheen joukossa. Jos lähtökohdaksi siis otetaan ehdotuspyynnön virallinen teksti, on mahdotonta käsittää, mistä syystä olette esittänyt ehdotuksen, jonka aiheena on kyseisen tietopankin perustaminen. Kun otetaan huomioon aiemmat suhteenne Tzoanosiin toteen näytetyt yhteytenne häneen jäljempänä tarkasteltavan ehdotuksen laadinnan aikana, syynä lienee ainoastaan se, että Tzoanos oli ilmoittanut Teille, että kyseisenlaiselle hankkeelle voitaisiin myöntää tukea ehdotuspyynnön tekstistä huolimatta.

b) Valitessaan Ecodata-hankkeen Tzoanos – – toimi sääntöjenvastaisesti. Rahoitettavien ehdotusten arvioinnissa ja valinnassa on noudatettava ehdotuspyynnössä julkaistuja perusteita, jotta voidaan taata avoimuus, vilpitön kilpailu, yhdenvertainen kohtelu ja tasavertaiset mahdollisuudet saada yhteisön rahoitusta. Näin ei selvästikään ole toimittu Ecodata-hankkeen yhteydessä, koska sen aihe ei ollut ehdotuspyynnössä ilmoitettujen viiden aiheen joukossa. Edellä a ja b alakohdassa esitetyt seikat ovat selviä osoituksia lainvastaisista menettelytavoista.

c) [Euroopan yhteisöjen] virallisessa lehdessä julkaistun ehdotuspyynnön perusteella rahoitukseen oli käytettävissä yhteensä 2 (kaksi) miljoonaa ecua, joka jaettaisiin noin 25 hankkeen kesken. Keskimääräiseksi rahoitustueksi voitiin siis toivoa noin 80 000 ecua. Te esititte kuitenkin ehdotuksen, jossa yhteisön rahoitusosuudeksi pyydettiin 600 000 ecua (30 % koko käytettävissä olevasta rahoituksesta). Ehdotus olisi ollut täysin epärealistinen, ellei Tzoanos olisi ilmoittanut Teille etukäteen, että voitte ajatella saavanne toivomanne osuuden.

d) [Lopullisessa yleisessä] talousarviossa [varainhoitovuodeksi] 1992 oli matkailuun osoitettavia määrärahoja koskeva huomautus, jossa todettiin, että vähintään 530 000 ecua olisi osoitettava ekologista matkailua koskevan tietojärjestelmän perustamiseen. Kyseinen aihe ei kuitenkaan ollut mukana 26.2.1992 julkaistussa ehdotuspyynnössä. Teillä ei ollut mitään syytä uskoa, että vaikka aihetta 'tietopankki tai tietojärjestelmä' ei mainittu ehdotuspyynnössä tai tietojärjestelmän tarvetta koskevassa talousarvion huomautuksessa, komissio aikoi tuolloin käyttää mainitun osan talousarviosta. Ainoa mahdollinen selitys onkin, että [Tzoanos] ilmoitti Teille aikeestaan ja muutti valintamenettelyn vilpilliseksi ja sääntöjenvastaiseksi menettelyksi, joka estää kaiken kilpailun.

e) Komission suorittaman tutkimuksen aikana ETIC-yhtiön toimitusjohtaja Franck ilmoitti kahdelle komission virkamiehelle, että Tzoanos oli lähettänyt Teille (Ecodata[-hanketta] koskevaan ehdotukseen) liittyvän [rahoitus]tukihakemuksen tekstin kokonaisuudessaan. Teidän tehtävänänne oli tuossa vaiheessa ainoastaan – – kopioida teksti IPK:n viralliselle kirjelomakkeelle ja lähettää hakemus komissioon. [Franckin] mukaan Teidän ei ollut tuossa vaiheessa tarkoitus osallistua konkreettisesti hankkeen toteutukseen, vaan varat oli määrä jakaa hankkeen osapuolten kesken siten, että 10 prosenttia osoitetaan Teille ja 90 prosenttia muille osapuolille, joista yksi oli Tzoanosin ehdottama kreikkalainen yritys 01-Pliroforiki. On selvää, että tällaiset menettelytavat ehdotuksen laadinnassa vääristävät valintamenettelyä ja merkitsevät, että korruptoituneen virkamiehen ja ilmeisen suostuvaisen kolmannen osapuolen välillä on salaisia menettelyjä.

f) Yksi kilpailijoistanne on osittain vahvistanut Franckin lausumat. Kilpailijanne mukaan olette maininnut käyneenne Tzoanosin kanssa keskusteluja ennen ehdotuksen esittämistä, ja [tämä] oli ilmoittanut Teille, että saatte rahoitustuen, jos hyväksytte hänen hankkeeseen nimeämänsä kolme osapuolta. Tämä oli täysin sopimaton ehdotus yhteisön virkamieheltä, ja siitä olisi pitänyt ilmoittaa välittömästi asiasta vastaaville viranomaisille. Jatkamalla neuvotteluja kyseisen virkamiehen kanssa osoititte suostuvanne komissiota vahingoittaviin lainvastaisiin menettelytapoihin huolimatta siitä, että olitte jo pitkään ollut sopimussuhteissa komissioon.

g) E[codata]-hankkeen toteutuksen aikana Teillä oli monta kertaa tilaisuus ilmoittaa, että Tzoanos oli vääristänyt valintamenettelyä ja että hän oli yrittänyt vaikuttaa laittomasti varojen myöntämiseen. Ollessanne yhteydessä PO:n XXIII – – virkamiehiin ette ole koskaan tuonut ilmi huolestuneisuuttanne vaan olette päinvastoin suojellut ja puolustanut Tzoanosia. Belgian poliisin kuulusteluissa helmikuussa 1995 selititte kuitenkin, että sekä vuosina 1989–1990 että vuonna 1992

Tzoanos oli jo tehnyt muun muassa Ecodata[-hankkeen] osalta tarjouksia, jotka osoittivat selvästi hänen lahjonta-aikeensa. Vaikka poliisikuulusteluissa kielsitte hyväksyneenne tarjoukset mutta ette ilmoittanut lahjontayrityksistä tuolloin viranomaisille tai PO XXIII:n virkamiehille vaan päinvastoin jatkoitte yhteistyötä Tzoanosin kanssa, on vakava todiste omasta lainvastaisesta menettelystänne.

h) PO:n XXIII pääjohtajan kysyessä Teiltä maaliskuussa 1993, olitteko ollut yhteydessä Tzoanosiin ehdotuksenne laadinnan aikana, kielsitte Tzoanosin muokanneen hanketta omavaltaisesti ennen ehdotuksen esittämistä ja ilmoititte, että – – 01-Pliroforiki oli otettu mukaan, koska Tzoanos oli sitä suositellut käydessänne hänen kanssaan keskusteluja ehdotuksenne laadinnan aikana. Olette myöntänyt, että Tzoanos oli jo aiemmin ryhtynyt lahjontayrityksiin. Näin ollen se, että hyväksyitte tämän suosituksen ennen kuin esititte ehdotuksenne, joka Tzoanosin itsensä oli määrä myöhemmin arvioida ja hyväksyä [riidanalaisen rahoitustuen] myöntämiseksi, on toinen osoitus siitä, että rahoitustuen myöntämismenettely oli sääntöjenvastainen ja sitä oli vääristetty.

i) Belgian poliisin pöytäkirja Tzoanosin kuulustelusta osoittaa, että hänen kalenterinsa mukaan hänellä oli kokous kanssanne ja kokous myös yhden työntekijänne kanssa Ecodata-hanketta koskevan ehdotuksen laadinnan aikana. Tämä tieto on yhtäpitävä e ja f alakohdassa esitettyjen lausumien kanssa. [PO XXIII:n] pääjohtajan pyynnöstä 31.3.1993 hänelle lähettämänne faksi, jossa ilmoititte, että Teillä ei ollut ollut mitään yhteyksiä Tzoanosiin ehdotuksen laadinnan aikana, on näin ollen valheellinen lausuma.

j) Yksi esimerkki näistä salaisista menettelytavoista on Tzoanosin ja Ecodata[-hankkeen osapuolten] välinen kokous, joka järjestettiin yhden yhtiönne – ETIC:n – tiloissa marraskuussa 1992 Brysselissä ja joka koski varojen jakamista hankkeen osapuolten kesken. Innovencea – ainoaa projektiryhmän yhtiötä, jolla ei ollut siteitä Teihin eikä Tzoanosiin – ei kutsuttu tähän tärkeään kokoukseen. Te itse edustitte italialaista osapuolta, Tourconsultia, sen osakkeenomistajana.

k) Tzoanosin kihlakumppanin (josta tuli sittemmin hänen puolisonsa) työskentelеminen (IPK:n perustaman) ETIC:n Kreikan edustajana (Tzoanosin perustamassa) Lex Groupissa vahvistaa, että teillä oli Tzoanosiin pitkäaikaiset ja jokseenkin läheiset siteet."

Päätös periä takaisin rahoitustuen ensimmäinen osa

34 Komissio teki 4.12.2006 päätöksen K(2006) 6452 (jäljempänä takaisinperintäpäätös) IPK:n vastustettua komission sille 13.6.2005 lähettämää veloituslaskua ja 31.8.2005 lähettämää maksumuistutusta.

35 Komissio ilmoitti päätöksen 1 artiklassa, että IPK oli 31.10.2006 sille velkaa 318 000 euron suuruisen määrän, jolle lasketaan viivästyskorkoa 25.7.2005 lähtien. Takaisinperintäpäätöksen 3 artiklassa komissio ilmoitti IPK:lle, että ellei maksua suoriteta viidentoista päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta, aloitetaan

EY 256 artiklan mukainen täytäntöönpanomenettely. Mainitun päätöksen 4 artiklassa todettiin, että tämä päätös on EY 256 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla täytäntöönpanokelpoinen.

36 IPK palautti takaisinperintäpäätöksessä vaaditun rahasumman komissiolle 15.5.2007 myöntämättä maksuvelvollisuuttaan.

Tzoanosia vastaan aloitetut kansalliset rikosoikeudenkäynnit

37 Tzoanosia vastaan Belgiassa aloitettu rikosoikeudenkäynti, joka koski erityisesti hänen toimiaan Ecodata-hankkeen yhteydessä, johti Cour d'appel de Bruxelles'n 6.5.2008 antamaan tuomioon, jossa asia päätettiin jättää tutkimatta, koska se oli vanhentunut.

38 Tzoanosia vastaan Ranskassa aloitettu rikosoikeudenkäynti, joka ei koskenut hänen toimiaan Ecodata-hankkeen yhteydessä, johti siihen, että hänet tuomittiin 22.9.2000 (asiassa nro 9508001053) annetussa tribunal de grande instance de Paris'n tuomiossa poissaolevana useista petoksista neljäksi vuodeksi vankeuteen sekä oheissakkoihin. Rangaistus vahvistettiin cour d'appel de Paris'n 3.11.2005 (asiassa nro 04/06084) antamalla tuomiolla. Cour de cassation hylkäsi 20.12.2006 antamallaan tuomiolla Tzoanosin valituksen viimeksi mainitusta tuomiosta.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

39 IPK nosti esillä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 29.7.2005 toimittamallaan kannekirjelmällä.

40 IPK teki unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 21.12.2006 toimittamallaan erillisellä asiakirjalla välitoimihakemuksen, jossa pyydettiin lykkäämään takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanoa siihen saakka, kunnes unionin yleinen tuomioistuin antaa täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun esillä olevassa asiassa. Hakemus kirjattiin asianumerolla T-297/05 R.

41 IPK nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 16.2.2007 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen takaisinperintäpäätöksen kumoamiseksi. Kanne kirjattiin asianumerolla T-41/07.

42 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti tulkitsi asiassa T-297/05 R, IPK International – World Tourism Marketing Consultants vastaan komissio, 2.5.2007 antamassaan määräyksessä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) edellä 40 kohdassa tarkoitetun välitoimihakemuksen siten, että sen tarkoituksena oli saada nyt riitautetun päätöksen täytäntöönpano keskeytettyä (määräyksen 18 kohta), ja hän hylkäsi hakemuksen kiireellisyyden puuttumisen vuoksi.

43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti asiassa T-41/07, IPK International – World Tourism Marketing Consultants vastaan komissio, 20.11.2009 antamallaan määräyksellä (15 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) työjärjestyksen 113 artiklan mukaisesti, että lausunnon antaminen asiassa T-41/07 oli rauennut, koska IPK oli palauttanut komissiolle takaisinperintäpäätöksessä vaaditun rahasumman, ja kanteella ei enää ollut kohdetta.

44 IPK vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa nyt riitautetun päätöksen

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

45 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa IPK:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

46 Kantaja vaatii unionin yleistä tuomioistuinta kuulemaan useita henkilöitä todistajina. Se vaatii lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan 3 kohdan d alakohdan ja 4 kohdan nojalla, että komissio esittää tiettyjä asiakirjoja. Se pyytääkin pääasiallisesti unionin yleistä tuomioistuinta määräämään, että komissio esittää erityisesti ”hanketta koskevat PO:n XXIII ja varainhoidon valvonnan pääosaston asiakirjat ja kaikki asiakirjat, jotka liittyvät esillä olevassa asiassa kyseessä olevista toimenpiteistä suoritettuihin tutkimuksiin”. Se pyytää myös, että unionin yleinen tuomioistuin tutkii kyseisessä tuomioistuimessa käytyyn ensimmäiseen riidanalaiseen menettelyyn (T-331/94) liittyvät asiakirjat, koska niillä on ”tämän kanteen ratkaisemisen kannalta merkitystä”. Myös komissio mainitsee nimeltä useita henkilöitä, jotka voidaan kutsua todistajiksi, ja ehdottaa, että unionin yleinen tuomioistuin tukeutuu asian T-331/94 aineistoon.

47 Unionin yleinen tuomioistuin pyysi 30.4.2010 päivätyllä kirjeellä työjärjestyksen 64 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimina asianosaisia toimittamaan tiettyjä asiakirjoja ja esitti näille kysymyksiä, joihin se kehotti näitä vastaamaan kirjallisesti. Asianosaiset noudattivat näitä prosessinjohtotoimia asetetuissa määräajoissa.

48 Unionin yleinen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

49 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 9.6.2010 pidetyssä istunnossa. Unionin yleinen tuomioistuin pyysi istunnossa lisäksi työjärjestyksen 64 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimina asianosaisia toimittamaan tiettyjä asiakirjoja ja muita tietoja sekä esittämään kirjallisesti tiettyjä täsmennyksiä. Asianosaiset noudattivat näitä prosessinjohtotoimia asetetuissa määräajoissa. Suullinen menettely päätettiin, kun asianosaiset olivat esittäneet huomautuksensa toimitetuista asiakirjoista ja papereista ja antaneet täsmennyksensä.

Oikeudellinen arviointi

Alustava huomautus

50 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi neljään kanneperusteeseen. Ensimmäisen kanneperusteen mukaan rahoitustuen myöntämispäätöksen kumoamisedellytykset eivät

täyty. Toinen kanneperuste koskee hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista ja kolmas kanneperuste EY 253 artiklassa tarkoitetun perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä. Toissijaisesti esitetty neljäs kanneperuste koskee ”kieltoa kumottujen päätösten toistamisesta”.

51 Unionin yleinen tuomioistuin katsoo aiheelliseksi esitellä aluksi kaikki väitteet, jotka koskevat näyttöä taustalla olevasta salaisesta yhteistyöstä, ja varsinkin ensimmäisen kanneperusteen. Sen jälkeen se arvioi väitteet yhdessä mainitun kanneperusteen kanssa.

Salaista yhteistyötä koskeva näyttö ja ensimmäinen kanneperuste

Asianosaisten lausumat

– Näyttö IPK:n syyksi luettavasta salaisesta yhteistyöstä

52 IPK kiistää nyt riitautetussa päätöksessä väitetyn salaisen yhteistyön paikkansapitävyyden. Sen mielestä tällä väitteellä, jonka komissio esitti hävittyään ensimmäisen riidanalaisen menettelyn (ks. edellä 18–28 kohta), pyritään ainoastaan lukemaan komission sisäiset lainvastaiset toimet IPK:n syyksi, vaikka tämä on tosiasiallisesti niiden kohde.

53 IPK väittää pääasiallisesti, että se sai tiedon Ecodata-hankkeesta 01-Pliroforikilta 16.3.1992 käydyssä puhelinkeskustelussa, jonka jälkeen 01-Pliroforiki esitti sille hankkeen luonnoksen 3.4.1992. IPK oli omasta mielestään parannellut huomattavasti luonnoksessa esitettyä suunnitelmaa, jonka jälkeen se toimitti komissiolle 22.4.1992 Ecodata-hanketta koskevan ensimmäisen ehdotuksensa, jossa hahmoteltiin yritysten Innovence, Tourconsult ja 01-Pliroforiki yhteistyötä. Vastatessaan istunnossa unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen IPK kuitenkin myönsi saaneensa hankkeen luonnoksen 01-Pliroforikilta vasta 20.4.1992, mikä kirjattiin istuntopöytäkirjaan.

54 IPK:n mukaan Tzoanos yritti vasta tuen myöntämispäätöksen jälkeen ensimmäisen kerran määrätä – IPK:n vastustuksen takia kuitenkin tuloksetta –, että merkittävä osa tehtävistä ja varoista olisi annettava 01-Pliroforikille, koska se oli merkittävä toimija tietopankkien alalla. IPK katsoo, että toisin kuin komissio väittää, IPK:n ja Tzoanosin välillä ei tehty mainittua hanketta koskevaa sopimusta ennen tuen myöntämispäätöstä eikä suunnitelmaa siitä, että 10 prosenttia rahoitustuesta myönnettäisiin IPK:lle ja loput 90 prosenttia muille Ecodata-hankkeen osapuolille. IPK:n mielestä yhteyksillä, joita sillä oli Tzoanosiin ollut ennen tuen myöntämispäätöstä, ei ollut mitään tekemistä hankkeen kanssa, eikä niillä ollut tämän menettelyn kannalta mitään merkitystä. IPK oli mielestään aina menetellyt komission osalta vilpittömästi ja yrittänyt turhaan päästä keskustelemaan luottamuksellisesti Tzoanosin esimiesten kanssa valittaakseen tämän toimista.

55 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan a alakohdasta – jossa todetaan, että ehdotuspyyntö ei koskenut erityisesti Ecodata-hankkeessa ehdotetun kaltaisen tietopankin perustamista – IPK väittää, että ehdotuspyynnössä ei ollut rajoittavia valintaperusteita, joten ehdotuspyynnössä erikseen mainittuja rajoituksia lukuun ottamatta ja sen B osan perusteella ehdotuksia voitiin esittää kaikenlaisista innovatiivisista ja matkailun ekologisuutta edistävistä hankkeista. IPK:n mukaan varainhoitovuotta 1992 koskevassa lopulliseen yleiseen talousarvioon varattujen varojen ja ehdotuspyynnön välillä oli ollut ilmeinen yhteys. IPK:n mielestä ei siis ollut yllättävää, että se esitti Ecodata-hanketta koskevan ehdotuksen.

56 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan b alakohdasta – jossa väitetään Tzoanosin valinneen Ecodata-hankkeen sääntöjenvastaisesti – IPK huomauttaa, että se ei ole millään tavalla vaikuttanut tällaiseen, täysin komission sisäiseen toimeen, ja ettei sen perusteella mitenkään voida päätellä salaista yhteistyötä tapahtuneen. IPK ei myöskään ymmärrä, millä perusteella tuen myöntämispäätös on sääntöjenvastainen, koska Ecodata-hanketta koskeva ehdotus soveltui yhtäältä täysin Euroopassa toteutettavia ekologisia matkailuhankkeita koskevan tietoverkon tarpeeseen, sellaisena kuin se oli esitetty varainhoitovuotta 1992 koskevassa lopullisessa yleisessä talousarviossa, ja koska valintaa ei tarvinnut välttämättä tehdä pelkästään ehdotuspyynnössä esimerkinomaisesti mainittujen kriteerien perusteella, minkä komissio oli itsekin IPK:n mielestä myöntänyt muuttaessaan nyt riitautetun päätöksen sanamuodon 30.9.2004 päivätyn kirjeen sanamuodosta.

57 Argumentit, joita komissio esittää nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan c alakohdassa – jonka mukaan IPK hakema 600 000 ecun rahoitustuki oli epärealistinen, koska se oli 30 prosenttia noin 25 hankkeelle varatusta kokonaismäärärahasta –, IPK torjuu sillä perusteella, että argumentit ovat sen mielestä ”välttämättömän taloudellisen lähestymistavan vastaiset”. Tällainen lähestymistapa sulkee IPK:n mielestä suoralta kädeltä pois mahdollisuuden sirotella yhteisön tukia noin moneen hankkeeseen. Koska IPK oli arvioinut Ecodata-hankkeen kustannuksiksi miljoona ecua, se oli mielestään esittänyt yhteisön osarahoituksen (60 %) suuruisen osuuden hakemuksessaan.

58 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan d alakohdasta – jonka mukaan IPK:n hakemuksen syynä saattoi olla ainoastaan sen Tzoanosilta saama ilmoitus tämän aikomuksesta hyväksyä Ecodata-hanke – IPK toteaa pääasiallisesti, että sekä varainhoitovuotta 1992 koskevan lopullisen yleisen talousarvion teksti että ehdotuspyynnön teksti oli julkistettu, ja ne olivat vapaasti yleisön käytettävissä. Jotta komission virheellisellä väitteellä tietojen vuotamisesta olisi ollut pohjaa, kyseisten tekstien olisi pitänyt IPK:n mielestä olla luottamuksellisia.

59 IPK kiistää nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan e alakohdan, joka perustuu Franckin antamaan lausuntoon. Lausunnon mukaan Tzoanos laati kokonaan rahoitustukihakemuksen tekstin, ja IPK ainoastaan kopioi tekstin viralliselle kirjelomakkeelleen ennen sen lähettämistä komissioon, eikä IPK:n odotettu osallistuvan konkreettisesti hankkeen toteutukseen, vaan sen oli määrä saada 10 prosenttia riidanalaisesta rahoitustuesta ja loput 90 prosenttia oli määrä maksaa muille osapuolille, kuten 01-Pliroforikille, jonka osallistumista hankkeeseen Tzoanos oli ehdottanut. IPK:n mielestä tämän olettamuksen tueksi ei esitetä mitään todisteita. IPK väittääkin, että Ecodata-hankkeen luonnoksen laati alun perin 01-Pliroforikin toimitusjohtaja ennen sen lähettämistä IPK:lle.

60 IPK katsoo myös, että ennen tuen myöntämispäätöstä ei ollut missään vaiheessa puhetta siitä, että IPK saisi tukisummasta 10 prosenttia tarjoamatta mitään suoritetta sen vastineeksi. Tzoanos oli IPK:n mukaan vasta myöntämispäätöksen jälkeen yrittänyt sekaantua – joskin turhaan – Ecodata-hankkeen osapuolten välisiin suhteisiin. IPK katsoo, että komissio perustaa virheelliset olettamuksensa ainoastaan Franckin epäluotettavaan lausuntoon. Franck ei kuitenkaan koskaan työskennellyt IPK:ssa eikä myöskään toiminut sen edustajana. Hänen tehtävänään oli ainoastaan johtaa konsulttiyhtiötä, joka harjoitti toimitilojen vuokrausta Brysselissä (Belgia) ja jonka kanssa IPK:lla oli noin vuoden ajan toimitilojen vuokrasopimus. IPK:n mukaan sopimus purettiin sen jälkeen, kun Franck oli syyllistynyt sitä vahingoittaviin vakaviin väärinkäytöksiin. Franck oli sittemmin yrittänyt rekisteröidä Luxemburgissa yhtiön nimellä IPK International, mitä IPK oli vastustanut. Mainitut tosiseikat perustuvatkin IPK:n mielestä Franckin sitä vastaan esittämiin vääriin syytöksiin.

61 IPK kiistää myös nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan f alakohdan, jonka mukaan Tzoanos oli pakottanut IPK:n hyväksymään hankkeeseen kolme osapuolta, jotka hän oli nimennyt ennen tuen myöntämispäätöstä. IPK:n mukaan komissio ei mainitse nimeltä sitä IPK:n kilpailijaa, joka tämän virheellisen väitteen on esittänyt. IPK arvelee kuitenkin, että kyseessä on Studienkreis, joka oli kiinnostunut osallistumaan Ecodata-hankkeen toteutukseen lähestyvän maksukyvyttömyytensä vuoksi ja jonka osallistumiseen komissio oli voimakkaasti vedonnut (edellä 23 kohdassa mainittu asia IPK-München v. komissio, tuomion 75 kohta). Nämä tosiseikat kyseenalaistavat IPK:n mielestä riittävästi kyseisen väitteen luotettavuuden. Se katsookin, että väite ei suinkaan osoita IPK:n tehneen salaista yhteistyötä vaan päinvastoin vahvistaa

komission toimien lainvastaisuuden, sillä komissiolla oli ollut sopimattomia yhteisiä intressejä Studienkreisin kanssa.

62 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan g alakohdasta, jonka mukaan IPK ei ollut ilmoittanut komissiolle Tzoanosin vilpillisistä toimista, IPK väittää, että tällä argumentilla ei voida tukea väitettä salaisesta yhteistyöstä, koska kaikki seikat, joihin alakohdassa vedotaan, ovat tapahtuneet tuen myöntämispäätöksen jälkeen. Väite on IPK:n mukaan lisäksi perusteeton, koska se yritti valittaa itseensä kohdistuneista Tzoanosin toimista tämän esimiehille komissiossa. IPK pyysi elokuussa 1992 pääsemään keskustelemaan PO:n XXIII pääjohtajan von Moltken kanssa niin, ettei Tzoanos osallistu keskusteluun. IPK:n mukaan Von Moltke oli kuitenkin kutsunut Tzoanosin 30.9.1992 järjestettyyn keskusteluun ja ilmoittanut IPK:lle, että rahoitustuen myöntämismenettely oli ollut säännönmukainen. Sikäli kuin komissio viittaa vuosien 1989, 1990 ja 1992 tapahtumiin, IPK väittää, että sillä ei tuolloin ollut näyttöä eikä todisteita, joiden perusteella se olisi voinut ottaa yhteyttä komissioon. Näillä tapahtumilla ei IPK:n mukaan myöskään ollut mitään yhteyttä Ecodata-hankkeeseen eikä mitään vaikutusta tuen myöntämispäätökseen.

63 Edellä 53 kohdassa esitetyistä syistä IPK kiistää myös nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan h alakohdassa esitetyn väitteen, jonka mukaan se, että se kielsi maaliskuussa 1993 väitteet siitä, että Tzoanos oli omavaltaisesti muokannut Ecodata-hanketta ennen sen esittämistä komissiolle, on todiste IPK:n tekemästä salaisesta yhteistyöstä.

64 IPK kiistää myös nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan i alakohdan, jonka mukaan se olisi antanut valheellisen lausuman – joka on ristiriidassa Belgian poliisin laatiman Tzoanosin kuulustelupöytäkirjan kanssa –, ilmoittamalla Von Moltkelle 31.3.1993 lähettämässään faksissa, etteivät Freitag ja hänen työntekijänsä olleet olleet yhteydessä Tzoanosiin Ecodata-hankkeen laadintavaiheen aikana. IPK:n mukaan

tällaisia yhteyksiä ei nimittäin ollut ollut. IPK toteaa lisäksi, että vaikka yksi yhteys oli ollut, se oli tapahtunut Tzoanosin ja Franckin välillä, ja Franck oli siis toiminut ilman IPK:n lupaa ja tämän tietämättä.

65 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan j alakohdasta, jonka mukaan marraskuussa 1992 järjestettiin Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja IPK:n välillä kokous, jossa IPK edusti myös Tourconsultia, IPK väittää olleensa tietämätön siitä, että Innovence- ja Tourconsult-yrityksiä ei ollut kutsuttu kokoukseen. IPK ei omasta mielestään voinut myöskään aavistaa, että mainitun kokouksen tarkoituksena oli käsitellä osallistuvien yritysten tehtävänjakoa. Tzoanosin yritykset puuttua hankkeeseen kokouksen aikana eivät IPK:n mukaan ole myöskään todiste väitetystä salaisesta yhteistyöstä, koska kokous pidettiin tuen myöntämispäätöksen jälkeen. IPK toteaa lisäksi, että vaikka sillä oli Tourconsultissa symbolinen 1 000 euron osakkuus – josta se ei ollut onnistunut luopumaan –, se ei ollut edustanut kyseistä yritystä kokouksessa Freitagin välityksellä eikä sillä ollut ollut tähän valtuutusta. Tourconsultia oli johtanut ja edustanut sen sijaan F., joka oli toiminut Tourconsultin lukuun muissa komissiolle toteutetuissa hankkeissa. Vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen IPK täsmentää yrittäneensä turhaan saada 1 000 euron pääomapanoksensa takaisin F:ltä ja luopuneensa lopulta saattamasta asian tuomioistuinkäsittelyyn.

66 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan k alakohdasta – jonka mukaan Tzoanosin kihlakumppani ja hänen tuleva puolisonsa Sapountzaki työskenteli IPK:n perustaman ETIC:n Kreikan edustajana Tzoanosin perustamassa Lex Groupissa, minkä seikan vahvistavat Freitagin pitkäaikaiset ja jokseenkin läheiset suhteet Tzoanosiin –, IPK väittää lopuksi, että se ei ollut tietoinen Tzoanosin ja tämän kihlakumppanin välisistä henkilökohtaisista siteistä, että kihlakumppani oli Lex Groupin väitettynä omistajana ainoastaan IPK:n yhteyshenkilö Kreikassa ja ettei tämä seikka anna aihetta päätellä, että IPK:lla oli Tzoanosin puolisoihin pitkäaikaiset ja läheiset suhteet.

67 IPK katsoo lisäksi, että komissio perustelee väitteensä tukeutumalla arveluttaviin lausumiin, joita ovat antaneet Ranskassa ja Belgiassa rikossyytteisiin joutunut Tzoanos ja Franck, joka on IPK:n mukaan syyllistynyt väärinkäytöksiin toimiessaan IPK:n lukuun, eikä komissio ole myöskään ottanut riittävästi huomioon tiettyjä IPK:n puolesta puhuvia seikkoja, jotka osoittavat, ettei salaista yhteistyötä ollut. IPK:ta vastaan ei nimittäin koskaan aloitettu rikostutkintaa, ja Ranskan ja Belgian viranomaiset olivat päätyneet katsomaan, ettei Freitagin epäilty syyllistyneen mihinkään rikkomukseen. Myöskään komission sisäisissä tutkimuksissa ei IPK:n mukaan ole osoitettu, että kyseessä oleva rahoitustuki oli myönnetty sääntöjenvastaisesti.

68 IPK:n mukaan ensimmäisessä riidanalaisessa menettelyssä päädyttiin sitä vastoin katsomaan, että komissio oli painostanut IPK:ta laittomasti (edellä 23 kohdassa mainittu asia IPK-München v. komissio, tuomion 75 ja 85 kohta). IPK katsoo vielä ilmoittaneensa hyvissä ajoin Tzoanosin toimista ja yrittäneensä jo elokuussa 1992 päästä keskustelemaan asiasta luottamuksellisesti von Moltken kanssa.

69 IPK täsmentää, että Belgian poliisi oli aloittanut rikostutkinnan sen jälkeen, kun IPK oli tehnyt von Moltkesta kantelun 27.4.1994 ja antanut 4.5.1994 haastattelun The European -lehdelle. IPK katsoo, että se ei olisi tehnyt kantelua, jos se olisi joutunut pelkäämään oikeudenkäyntiä ja että ainoa mahdollinen selitys tälle menettelytavalle oli, että IPK:n ja Tzoanosin välillä ei ollut ollut salaista yhteistyötä. IPK oli päinvastoin vastustanut Tzoanosin vaatimuksia vastaamalla itse suurimmasta osasta Ecodata-hankkeen toteutusta ja koordinointia Tzoanosin toiveiden vastaisesti, sillä tämä halusi suosia 01-Pliroforikia. IPK katsookin, että koska se oli sijoittanut omia varojaan Ecodata-hankkeeseen, jonka kokonaiskustannukset olivat yli miljoona euroa, hankkeen onnistuminen oli ollut sen oman ja välittömän edun mukaista. Jos väitettyä salaista yhteistyötä olisi tehty, tapahtumat olisivat IPK:n mukaan edenneet ehdottomasti eri lailla. Tällöin IPK olisi noudattanut väitettyjä sopimuksia saadakseen osan rahoitustuesta tarjoamatta vastineeksi mitään suoritetta.

70 Komissio katsoo, että esillä oleva asia on sijoitettava PO:n XXIII matkailuyksikön entisen päällikön Tzoanosin 1980-luvun lopussa ja 1990-luvun alussa käyttöön ottaman lahjontajärjestelmän asiayhteyteen. Kyseinen järjestelmä perustui komission mukaan pääasiallisesti siihen, että Tzoanosin tai hänen kihlakumppaninsa ja myöhemmän puolisonsa Sapountzakin omistamille konsulttiyhtiöille maksettiin ”palkkioina” tietty osuus komission myöntämistä avustuksista. Komissio toteaa, että Tzoanos tuomittiin lopullisesti tämäntyyppisistä rikoksista Ranskassa ja että häntä ja hänen puolisoaan vastaan on käynnissä rikosoikeudellinen menettely Belgiassa.

71 Tzoanosista on komission mukaan annettu kansainvälinen pidätysmääräys, ja hänen oletetaan oleskelevan Kreikassa, joka kieltäytyy luovuttamasta häntä. Tzoanosia oli komission mukaan kutsuttu lempinimellä ”herra kolmekymmentä prosenttia”, ja hänen lahjottavuutensa oli ollut asianomaisten piirien ja etenkin IPK:n toimitusjohtajan ja omistajan Freitagin tiedossa. Belgian poliisin laatimien erinäisten pöytäkirjojen perusteella Freitag ja Tzoanos olivat olleet yhteydessä jo vuonna 1989. Tzoanos oli siis komission mukaan ehdottanut Freitagille, että hänestä tehtäisiin yhtiömies Freitagin European Travel Intelligence Center -yhtiöön, jotta sen olisi helpompi saada komissiolta sopimuksia. Komission mukaan Freitagin omistamat yhtiöt olivat pelkästään vuosina 1991–1992 saaneet komission avustuksia 949 365 ecua.

72 Ecodata-hankkeesta komissio toistaa väitteen, jonka mukaan Tzoanos oli ilmoittanut Freitagille mahdollisuudesta saada merkittävä summa rahoitustukia ekologisia matkailuhankkeita koskevaa tietojärjestelmää varten. Komission mielestä Tzoanos oli antanut ymmärtää, että IPK voisi saada tällaisen rahoitustuen, jos se tekisi siitä ehdotuksen, jonka teksti toimitettaisiin sille etukäteen laadittuna. IPK saisi tällöin pelkästään tähän tarkoitukseen 10 prosenttia tukivaroista. Loput varoista jaettaisiin muiden hankkeeseen osallistuvien yhtiöiden kesken ja myönnettäisiin erityisesti kreikkalaiselle 01-Pliroforiki-yritykselle, joka oli Lex Group -yhtiön tavoin Tzoanosin vaikutusvallan alainen ja jota tämä suosi lainvastaisesti (asia T-74/96, Tzoanos v. komissio, tuomio 19.3.1998, Kok. H., s. I-A-129 ja II-343, 252–255 kohta).

73 Komissio katsoo, että koska muilla taloudellisilla toimijoilla ei ollut ollut tätä mahdollisuutta saada rahoitustukea, sillä asiasta ei ollut järjestetty nimenomaista ehdotuspyyntöä, ainoastaan IPK oli tehnyt rahoitustukihakemuksen ekologisia matkailuhankkeita koskevan tietopankin perustamisesta. Komission mukaan Tzoanosin oli ollut kesälomien aikana helppoa myöntää tuki IPK:lle, vaikka Studienkreis – joka oli jo tehnyt komission kanssa yhteistyötä vastaavanlaisessa hankkeessa – oli ollut selvästi hämmästynyt siitä, että mainittu tuki oli myönnetty välittömästi ilman ehdotuspyyntöä.

74 Lex Group -yhtiö, josta Tzoanos omisti 10 prosenttia, oli komission mukaan ollut IPK:n perustaman ETIC-yhtiön edustaja Kreikassa jo ennen tuen myöntämispäätöstä (edellä 72 kohdassa mainittu asia Tzoanos v. komissio, tuomion 58–79 kohta). Asiakasvastaavana oli komission mukaan toiminut Sapountzaki, joka oli tuolloin Tzoanosin kihlakumppani ja myöhemmin hänen puolisonsa.

75 Komission mielestä Freitag ei enää tuen myöntämispäätöksen jälkeen katsonut Tzoanosin kanssa tehdyn sopimuksen sitovan itseään, minkä vuoksi Tzoanosin oli ollut pakko painostaa IPK:ta saadakseen hankkeen toteutuksen junailtua alun perin kaavaillulla tavalla.

76 Komissio katsoo, että sen jälkeen kun Ecodata-hanke otettiin pois Tzoanosilta 26.3.1993, IPK, 01-Pliroforiki ja kaksi muuta hankkeeseen osallistuvaa yhtiötä olivat sopineet hankkeen varojen ja tehtävien jakamisesta, eikä hanketta näin ollen enää voitu viedä päätökseen suunnitellussa aikataulussa. Tämä oli komission mukaan ollut se tilanne, jossa se päätti 3.8.1994 kieltäytyä (ks. edellä 17 kohta) rahoitustuen toisen osan maksamisesta.

77 IPK:n saatua 3.8.1994 tehdyn kieltäytymispäätöksen kumotuksi ensimmäisessä riidanalaisessa menettelyssä komissio oli tehnyt nyt riitautetun päätöksen nojautumalla yhtäältä kieltäytymispäätöksen jälkeen saamiinsa tietoihin Tzoanosin ja Freitagin välisestä salaisesta yhteistyöstä ja lisäksi ”yhteisön tuomioistuinten nimenomaisesti mainitsemaan” mahdollisuuteen (edellä 23 kohdassa mainittu asia IPK-München v. komissio, tuomion 92 kohta ja julkisasiamies Mischon ratkaisuehdotus edellä 28 kohdassa mainitussa asiassa IPK-München ja komissio, Kok., s. I-4630, ratkaisuehdotuksen 101 kohta) vaatia palauttamaan rahoitustuki kokonaan fraus omnia corrumpit -periaatteen mukaisesti.

78 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan a alakohdasta, jonka mukaan ehdotuspyyntö ei koskenut erityisesti Ecodata-hankkeessa ehdotetun kaltaisen tietopankin perustamista, komissio väittää erityisesti, että rahoitustukiin sovellettavien periaatteiden nojalla hankkeen tukikelpoisuuden määrää ehdotuspyyntö. IPK:n ehdotus ei komission mielestä kuitenkaan ollut täyttänyt yhtäkään ehdotuspyynnössä mainittua valintaperustetta. IPK:n väitteeseen siitä, että varainhoitovuotta 1992 koskevassa lopullisessa yleisessä talousarviossa oli varattu 530 000 ecun suuruinen summa Euroopassa toteutettavia ekologisia matkailuhankkeita koskevan tietoverkon kehittämiseen – jolla oli IPK:n mielestä ”selvä” yhteys ehdotuspyyntöön –, komissio vastaa, että ”tavanomaisen” hakijan olisi ollut mahdotonta ymmärtää, että ehdotuspyyntö koski myös kyseisen yleisen talousarvion sivun 659 yhdessä lauseessa mainittua rahoitustukea. Komissio toteaa lisäksi, että ehdotuspyynnön B kohdassa viitataan nimenomaisesti D kohdan perusteisiin. Rahoitustukihakemuksessaan IPK ei kuitenkaan ollut edes yrittänyt osoittaa, että ehdotettu hanke täytti valintaperusteet, kuten ehdotuspyynnön C 2 kohdassa edellytettiin. Komission mukaan tämän tiedon pois jättäminen osoittaa, että IPK oli ollut varma siitä, että se tulisi saamaan haetun rahoitustuen. Tämä varma tieto oli komission mielestä voitu kuitenkin saada vain Tzoanosilta, joka henkilökohtaisesti päätti tuen myöntämisestä. Komission mielestä ei siis ole yllättävää, että IPK oli ollut ainoa toimija, joka esitti varainhoitovuotta 1992 koskevan lopullisen yleisen talousarvion sivulla 659 olevaa kuvausta vastaavan ehdotuksen, ja että Studienkreis, joka kuitenkin oli erityisen kiinnostunut tämäntyyppisestä hankkeesta, ei ollut ehdotusta tehnyt.

79 Komissio katsoo, että vaikka varainhoitovuotta 1992 koskevan lopullisen yleisen talousarvion ja ehdotuspyynnön välillä olisikin ollut niin ilmeinen yhteys kuin IPK väittää, on yllättävää, että IPK sanoo Ecodata-hanketta koskevan ajatuksen olleen peräisin 01-Pliroforikilta eikä siltä itseltään tai – IPK:n esittämän toisen näkemyksen mukaan – että ajatuksen oli esittänyt kreikkalainen yrittäjä C. huhtikuussa 1992. Komissio pitää outona myös sitä, että Freitag oli lisäksi ilmoittanut von Moltkelle maaliskuussa 1993 puhelimitse ja kirjallisesti, että Ecodata-hanke oli hänen oma aloitteensa. Komissio katsookin, että nämä ristiriitaiset kuvaukset horjuttavat IPK:n väitteiden uskottavuutta ja vakuuttavuutta. Komission mukaan IPK:n näkemystä asiasta eivät vastaa myöskään lausumat, joita 01-Pliroforikin edustajat antoivat yrityksen kirjanpitoa 18.10.1993 tarkastaneille komission virkamiehille ja joiden mukaan juuri IPK oli kertonut heille ensimmäisen kerran Ecodata-hankkeesta. Komission mielestä onkin todennäköistä, että Tzoanos, joka vastasi virkamiehenä ehdotuspyynnöstä ja jolla oli ratkaiseva rooli tuen myöntämispäätöksessä, oli itse laatinut ehdotuspyynnön siten, että se vastasi täsmälleen varainhoitovuotta 1992 koskevan lopullisen yleisen talousarvion sivulla 659 mainittua rahoitustukea. Komission mukaan tämä oli ollut erittäin otollinen tilanne viedä eteenpäin Tzoanosin kehittämää vilpillistä järjestelmää, jossa rahoitustukia myönnettiin provisioita vastaan.

80 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan b alakohdasta, jossa todetaan Tzoanosin valinneen Ecodata-hankkeen sääntöjenvastaisesti, komissio huomauttaa, että vaikka IPK ei tosin voinut tehdä tuen myöntämispäätöstä itse, se kykeni kuitenkin muokkaamaan sitä omavaltaisesti hyväksymällä kyseisen toimivaltaisen virkamiehen saneleman ennakkosopimuksen perusteella yhteistyön 01-Pliroforikin kanssa. Komission mukaan vain tämä ennakkosopimus voi selittää sen, että Tzoanos oli valinnut ehdotuspyyntöön saadusta 301 ehdotuksesta – joista vain 25 voitiin hyväksyä – IPK:n ehdotuksen, varsinkin, kun Tzoanos oli tietoinen siitä, että Studienkreisin hanke, jota yhteisö oli jo rahoittanut, oli hyvin Ecodata-hankkeen kaltainen. Komissio katsookin, että IPK ei joka tapauksessa esitä tästä mitään muuta vakuuttavaa selitystä.

81 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan c alakohdasta – jossa viitataan IPK:n hakeman 600 000 ecun suuruisen rahoitustuen epärealistisuuteen, koska se

oli 30 prosenttia yhteensä 25 hankkeelle varatusta 2 miljoonan ecun kokonaismäärärahasta – komissio toteaa, että kyseessä on selkeä todiste siitä, että asia oli sovittu jo etukäteen. Komission mielestä on nimittäin äärimmäisen harvinaista, että yhden hankkeen osalta tehdään tällainen hakemus, jossa tavoitellaan kolmannesta kokonaismäärärahasta.

82 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan d alakohdasta komissio huomauttaa, että ainoastaan IPK:n Tzoanosilta etukäteen saama kehotus voi selittää sen, että IPK esitti rahoitustukihakemuksensa, joka ei sisällöltään täyttänyt julkaistuja puolueettomia tuen myöntämisperusteita ja jossa pyydetty rahasumma oli kyseisen avustusohjelman kokonaismäärärahaan nähden selvästi suhteeton. Komissio nimittäin katsoo, että koska rahoitustukihakemuksen laatiminen on aina kallista ja vaatii aikaa, yksikään järkevä toimija ei olisi toiminut samalla tavoin ilman varmuutta onnistumisestaan. Koska IPK ei esitä näitä todisteita vastaan mitään uskottavaa argumenttia, komissio pitää sen selitysyrityksiä abstrakteina, epärealistisina ja ristiriitaisina.

83 Komissio hylkää IPK:n väitteen nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan e alakohdasta, joka koskee muun muassa Franckin lausuntoa ja jonka mukaan Franck ei työskennellyt IPK:lle Brysselissä. Komission mielestä Franck oli perustanut Freitagin pyynnöstä Brysseliin yhtiön nimeltä ETIC Headquarters Bruxelles, jonka tehtävänä oli nähtävästi luoda ja kehittää yhteyksiä yhteisön toimielimiin. Komission mukaan Franck oli tavannut Tzoanosin juuri tässä yhteydessä ja saanut tiedon Ecodata-hankkeesta. Tämä oli siis syynä siihen, että Franck oli mainittu yhtenä IPK:n asiantuntijana hanketta koskevassa rahoitushakemuksessa. Komissio katsookin, että Franckin lausunto on tosiseikkojen selvittämisessä ratkaiseva, minkä vuoksi IPK yrittää horjuttaa sen uskottavuutta.

84 Komissio kiistää väitteen, jonka IPK esittää nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan f alakohdasta – eli siitä, että Tzoanos pakotti IPK:n hyväksymään kolme hänen nimeämään osapuolta hankkeeseen ennen tuen myöntämispäätöksen tekemistä – ja jonka mukaan 01-Pliroforiki oli tehnyt aloitteen hankeluonnoksen esittämisestä IPK:lle. Komission mukaan IPK:n esittämä tosiseikkojen kuvaus on ristiriidassa Franckin ja Bauschin lausumien kanssa, jotka ovat keskenään yhtäpitävät

ja molemmat uskottavia, sekä Freitagin von Moltkelle 31.3.1993 lähettämän faksin kanssa, jonka mukaan IPK oli Ecodata-hankkeen alullepanija ja valinnut omat yhteistyökumppaninsa.

85 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan g alakohdasta – jonka mukaan IPK ei koko menettelyn aikana ilmoittanut Tzoanosin vilpillisistä toimista hänen esimiehilleen komissiossa – komissio väittää, että tämä laiminlyönti on selvä todiste ja jopa ainoa vakuuttava selitys sille, että Tzoanos ja Freitag tekivät tuen myöntämispäätöksen hyväksymisen yhteydessä salaista yhteistyötä. Jos IPK nimittäin olisi tehnyt kantelun Tzoanosin esimiehille, se olisi ottanut riskin siitä, että tosiseikkojen todellinen laita olisi paljastunut, ja se olisi menettänyt riidanalaisen rahoitustuen. IPK:n väitteestä, jonka mukaan se oli pyytänyt päästä keskustelemaan luottamuksellisesti von Moltken kanssa ilman Tzoanosia, komissio toteaa lisäksi, että IPK:n olisi tarvinnut ainoastaan soittaa von Moltkelle.

86 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan h alakohdasta – jonka mukaan Tzoanos oli muokannut omavaltaisesti Ecodata-hanketta ennen kuin se esitettiin komissiolle ja suositellut 01-Pliroforikia hankkeen osapuoleksi – komissio täsmentää, että Freitag oli ilmoittanut von Moltkelle maaliskuussa 1993 käydyssä puhelinkeskustelussa keskustelleensa Tzoanosin kanssa valmisteluvaiheen aikana – huhti-kesäkuussa 1992 – hankkeeseen mukaan otettavista maista ja yrityksistä, jolloin Tzoanos oli saanut tilaisuuden suositella 01-Pliroforikin hyväksymistä. Tämä ilmoitus sotii kuitenkin komission mielestä vastaan IPK:n toistuvasti esittämää väitettä siitä, että ajatus Ecodata-hankkeesta oli lähtöisin 01-Pliroforikilta. Komissio katsoo lisäksi, että Freitagin ilmoitus on jo sinänsä osoitus Tzoanosin ja IPK:n välisestä salaisesta yhteistyöstä.

87 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan i alakohdasta – jonka mukaan IPK antoi Belgian poliisin laatiman Tzoanosin kuulustelupöytäkirjan vastaisen valheellisen lausuman ilmoittamalla von Moltkelle 31.3.1993 lähettämässään faksissa, että Freitag ja hänen työntekijänsä eivät olleet olleet yhteydessä Tzoanosiin Ecodata-hankkeen

laadintavaiheen aikana – komissio täsmentää, että tämä valheellinen lausuma, jonka osoittavat virheelliseksi useat asian aineistoon sisältyvät asiakirjat, on yksi lisätodiste Tzoanosin ja IPK:n välisestä salaisesta yhteistyöstä. Komissio toteaa vielä, että IPK:n puolustuslinja ei ole tältä osin täysin selkeä, varsinkaan kun se ei kiellä, että Freitagin ja/tai Franckin tapaamisia Tzoanosin kanssa järjestettiin aikana, jolloin Ecodata-hanketta ei ollut vielä esitetty komissiolle.

88 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan j alakohdasta – jonka mukaan Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja IPK:n välillä järjestettiin kokous marraskuussa 1992 – komissio täsmentää, että IPK ei pysty kyseenalaistamaan tämän seikan arvoa todisteena salaisesta yhteistyöstä vetoamalla siihen, että mainittu kokous järjestettiin tuen myöntämispäätöksen jälkeen. Yrittäessään kokouksessa sekaantua tehtävien ja varojen jakoon Tzoanos oli nimittäin toiminut etukäteissopimuksen mukaisesti.

89 Nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan k alakohdasta – jonka mukaan Tzoanosin kihlakumppanin ja tulevan puolison Sapountzakin työskentely ETIC:n edustajana vahvistaa Freitagin ja Tzoanosin välillä vallinneet pitkäaikaiset ja jokseenkin läheiset suhteet – komissio muistuttaa, että IPK oli tiennyt jo pitkään Tzoanosin lahjottavuuden, mikä tekee epäuskottavaksi IPK:n väitteen siitä, että se oli ollut Tzoanosiin yhteydessä vain, koska hän oli komission yksikönpäällikkö ja IPK halusi saada häneltä suosituksen.

90 Komissio kiistää, että IPK voisi esittämillään seikoilla (ks. edellä 67 kohta) kyseenalaistaa todisteet salaisesta yhteistyöstä. Tällainen seikka on muun muassa se, että Freitagia vastaan ei ole aloitettu rikosoikeudenkäyntiä. Kyseinen seikka ei komission mielestä estä sitä ryhtymästä toimenpiteisiin silloin, kun sillä on riittävästi todisteita salaisesta yhteistyöstä (julkisasiamies Mischon ratkaisuehdotus edellä 28 kohdassa mainitussa asiassa IPK-München ja komissio, ratkaisuehdotuksen 101 kohta).

91 Sama pätee myös Tzoanosiin liittyviin komission sisäisiin tutkimuksiin. Komissio väittää, että IPK ei täsmennä, mihin tutkimuksiin se viittaa eikä miten tällaiset tutkimukset voivat puhdistaa sen syytöksistä, ja se väittää lisäksi, että Tzoanosia vastaan Belgiassa aloitettu rikosoikeudenkäynti on edelleen vireillä, joten se voi tarjota uusia tietoja. Komission sisäiset tutkimuksetkin on komission mukaan saatu vasta alustavasti päätökseen. Komissio väittää lisäksi, että IPK siteeraa liian suppeasti edellä 23 kohdassa mainittua asiaa IPK-München vastaan komissio (tuomion 75 ja 85 kohtaa), jossa ei todellisuudessa ole ainuttakaan IPK:n väitettä tukevaa seikkaa.

92 IPK:n tekemästä kantelusta komissio korostaa, että mainittu kantelu, jonka tekstiä IPK ei ole koskaan esittänyt, on tehty von Moltkea eikä Tzoanosia vastaan. Se katsoo, että IPK on yrittänyt siten kääntää Tzoanosia koskevat epäilyt von Moltkeen ja 01-Pliroforikia koskevat epäilyt Studienkreisiin. Komission mielestä IPK:n tekemä kantelu on siis päinvastoin yksi lisätodiste salaisesta yhteistyöstä.

93 Siitä, että IPK väittää vastustaneensa Tzoanosin harjoittamaa painostusta, komissio korostaa, että koska vastustus tapahtui vasta riidanalaisen rahoitustuen myöntämispäätöksen jälkeen, sen perusteella ei voida päätellä, että salaista yhteistyötä ei esiintynyt ennen mainittua päätöstä.

94 Ecodata-hankkeen toteuttamista varten sijoitetusta IPK:n omasta pääomapanoksesta komissio väittää, että se oli välttämätön edellytys komission osarahoituksen saamiselle.

– Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan rahoitustuen myöntämispäätöksen kumoamisedellytykset eivät täyttyneet

95 IPK väittää pääasiallisesti, että asetuksella N:o 2988/95 säädetyt olennaiset edellytykset, joilla yhteisön varojen myöntämistä koskeva päätös voidaan kumota taannehtivasti, eivät esillä olevassa asiassa täyty. Sen mielestä nyt riitautettu päätös rikkoo asetusta N:o 2988/95 erityisesti siltä osin, että tuen myöntämispäätös ei perustu asetuksessa tarkoitettuun väärinkäytökseen. IPK väittää toissijaisesti, että koska saman asetuksen 3 artiklassa tarkoitettu vanhentumisaika oli kulunut, komissiolla ei joka tapauksessa ollut oikeutta tehdä nyt riitautettua päätöstä.

96 IPK:n mukaan asetuksen N:o 2988/95 johdanto-osan kolmannesta ja neljännestä perustelukappaleesta käy ilmi, että asetusta sovelletaan kaikilla yhteisöpolitiikan osa-alueilla ja siis myös silloin, kun yhteisöjen elimet perivät takaisin yhteisön varoja. IPK katsoo, että mainitun asetuksen rakenteen ja tarkoituksen perusteella asetuksen soveltamisalaa voidaan laajentaa komission vahvistamiin toimenpiteisiin silloin, kun kyseessä ovat yhteisöjen taloudelliset edut riippumatta siitä, hoidetaanko yhteisön oikeutta keskitetysti vai hajautetusti. IPK:n mukaan kyseistä asetusta voidaan soveltaa esillä olevassa asiassa takautuvasti ja riippumatta siitä, että kyseessä oleva rahoitustuki myönnettiin ennen asetuksen voimaantuloa. Tämä on vahvistettu myös oikeuskäytännössä.

97 IPK väittää, että asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun väärinkäytöksen toteaminen, eli esillä olevassa asiassa tuen myöntämispäätöksen lainvastaisuus, on ennakkoedellytys sille, että etuus voidaan periä takaisin saman asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Sen mielestä tuen myöntämispäätökseen sovelletaan laillisuusolettamaa, eikä komissio ole näyttänyt toteen – kuten sen kuuluu –, että myöntämispäätös on lainvastainen muun muassa nyt riitautetussa päätöksessä väitetyn salaisen yhteistyön vuoksi.

98 IPK kiistää tässä yhteydessä nyt riitautetussa komission päätöksessä väitetyn salaisen yhteistyön paikkansapitävyyden (ks. edellä 33 ja 52–67 kohta). Komissio on IPK:n mielestä jättänyt lisäksi ottamatta huomioon useita seikkoja, jotka osoittavat, että salaista yhteistyötä ei ole esiintynyt (ks. edellä 67 kohta).

99 IPK katsoo, että vaikka asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohdassa ja 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu väärinkäytös olisikin tapahtunut, mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetty vanhentuminen esti joka tapauksessa tuen myöntämispäätöksen peruuttamisen nyt riitautetulla päätöksellä. Toisin kuin komissio väittää, vanhentumista sovelletaan IPK:n mielestä paitsi seuraamuksiin myös hallinnollisiin toimenpiteisiin, ja tämä on vahvistettu oikeuskäytännössäkin.

100 IPK nimittäin väittää, että väärinkäytöksen tapahtumisesta alkava neljän vuoden vanhentumisaika oli nyt riitautetun päätöksen tekoajankohtana eli 13.5.2005 jo kulunut, koska väitetty salainen yhteistyö oli tapahtunut ennen 4.8.1992 tehtyä tuen myöntämispäätöstä. Tässä yhteydessä IPK kiistää jatkuvan tai toistuvan rikkomuksen, joka komission mukaan on tehty loukkaamalla kaikkien yhteisön rahoitustuen saajien väitettyä tiedotus- ja lojaalisuusvelvollisuutta. Tällaisen väitteen hyväksyminen johtaisi IPK:n mukaan siihen, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan mukainen vanhentumisaika ei alkaisi koskaan kulua, koska mainittua tiedotus- ja lojaalisuusvelvollisuutta sovellettaisiin kaikkiin väärinkäytöksiin. Sitä paitsi IPK korostaa, että komissio on nojautunut salaista yhteistyötä koskevassa väitteessään tosiseikkoihin, jotka olivat sen tiedossa jo vuonna 1996, joten se olisi voinut vedota salaiseen yhteistyöhön jo kauan sitten, tuen myöntämispäätöksen kumoamista koskevan uuden päätöksen yhteydessä. Koska komissio ei ole näin toiminut, IPK:lla on mielestään oikeus saada oikeusvarmuus palautettua – yli yksitoista vuotta Ecodata-hankkeen onnistuneen toteutuksen jälkeen.

101 IPK:n mukaan vanhentumisaikaa ei esillä olevassa asiassa ole myöskään katkaistu. Se nimittäin toteaa, että 3.8.1994 tehty kieltäytymispäätös ei perustunut salaista

yhteistyötä koskevaan väitteeseen, eikä sillä myöskään ollut samaa tarkoitusta kuin nyt riitautetulla päätöksellä, koska siinä ainoastaan kieltäydyttiin maksamasta rahoitustuen toinen osa. IPK toteaa toisaalta myös, että kieltäytymispäätös ei ollut sen tiedoksi annettu toimi, jolla pantiin vireille asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettu väärinkäytöstä koskeva tutkimus tai menettely. IPK katsoo lisäksi, että väite salaisesta yhteistyöstä, jonka komissio esitti asian T-331/94 yhteydessä – ensimmäisen kerran tämän esittäessä huomautuksia yhteisöjen tuomioistuimen palautettua asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen – esitettiin liian myöhään, oli riidan kohteen ulkopuolella ja oli siis jätettävä tutkimatta (edellä 23 kohdassa mainittu asia IPK-München v. komissio, tuomion 90 kohta). Vanhentumisaika ei siis IPK:n mukaan katkennut myöskään asiassa T-331/94 käydyn menettelyn yhteydessä.

102 IPK katsoo, että vaikka vanhentumisajan katsottaisiin katkenneen, asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetty kahdeksan vuoden enimmäisaika oli nyt riitautetun päätöksen tekoajankohtana jo kulunut, koska komissio ei ollut määrännyt seuraamusta tai lykännyt hallinnollista menettelyä.

103 IPK katsoo toissijaisesti, että jos asetusta N:o 2988/95 olisi jätettävä soveltamatta – vaikka se on luonteeltaan erityislaki – ja sen sijaan sovellettaisiin yleisiä periaatteita, lainvastaisen hallinnollisen toimen taannehtivalle peruuttamiselle asetetut tiukat edellytykset eivät esillä olevassa asiassa täyty.

104 Komission mainitsemista varainhoitoasetuksen 119 artiklan 2 kohdasta ja 72 artiklan 2 kohdasta IPK toteaa, että kysymys siitä, onko kyseessä oleva rahoitustuki varainhoitoasetuksen VI osastossa tarkoitettu avustus, voi jäädä avoimeksi. Kyseisen asetuksen 119 artiklan 2 kohta ei IPK:n mukaan ole itsessään riittävä oikeusperusta tuen myöntämispäätöksen peruuttamiselle, koska sitä varten on kohdan sanamuodon mukaan annettava soveltamissäännöt. Nyt riitautetun päätöksen perusteluissa tai komission vastineessa ei kuitenkaan mainita soveltamissääntöjä, joihin tuen myöntämispäätöksen peruuttaminen olisi voinut perustua. Varainhoitoasetuksen 72 artikla ei IPK:n mukaan joka tapauksessa ole tällainen soveltamissääntö. IPK katsoo lisäksi, että nyt riitautetun päätöksen tarkoituksena ei ole varainhoitoasetuksen

119 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu avustuksen maksamisen keskeyttäminen, avustuksen supistaminen tai sen epääminen, koska tällainen toimenpide edellyttää erillisen perintämääräyksen hyväksymistä. Koska oikeudellista sanontaa ”fraus omnia corrumpit” ei konkretisoida johdetun oikeuden säännöksellä, myöskään se ei voi olla oikeusperusta rahoitustuen myöntämispäätöksen kumoamiselle.

105 Komissio katsoo, että koska IPK on saanut kyseessä olevan rahoitustuen suoraan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta, tuen takaisin perimiseen sovelletaan varainhoitoasetuksen VI osastoa (Avustukset). Vaikka tässä osastossa ei ole erityistä sääntöä sellaisia tapauksia varten, joissa avustus on myönnetty salaisen yhteistyön jälkeen, varainhoitoasetuksen 119 artiklan 2 kohtaa on tulkittava laajasti, ja sitä on pidettävä nyt riitautetun päätöksen oikeusperustana, kun otetaan huomioon fraus omnia corrumpit -periaate ja se, että avustuksen kiristäminen petollisesti kuuluu peruskiellon piiriin. Komission mukaan perinnän teknisestä toteutuksesta säädetään varainhoitoasetuksen 72 artiklan 2 kohdassa.

106 Komission mukaan vanhentumisesta ei ole tässä yhteydessä säädetty, eikä asetuksen N:o 2988/95 säännöksiä vanhentumisesta voida soveltaa analogisesti. Unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin vastatessaan komissio on kuitenkin myöntänyt niin kirjallisesti kuin istunnossa, että vaikka kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä vanhentumissääntöä voitaisiinkin soveltaa – mikä ei ole mahdollista, koska mainittu asetus ei ole nyt riitautetun päätöksen oikeusperusta –, säännön soveltaminen esillä olevassa asiassa taannehtivasti pitäisi olla asiaa koskevan oikeuskäytännön kannalta hyväksyttävää. Tämä on kirjattu istuntopöytäkirjaan. Komissio totesi lisäksi istunnossa, että IPK:n velvollisuus palauttaa tuki on joka tapauksessa, kuten oikeuskäytännössäkin on katsottu, vain seurausta siitä, että se on saanut rahallisen etuuden vääryydellä, eikä takaisinmaksuvaatimuksen tarvitse perustua primaarioikeuteen tai

johdettuun oikeuteen kuuluvaan oikeusperustaan, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksen N:o 2988/95 4 artiklassa.

107 Komissio väittää toissijaisesti, että nyt riitautettu päätös on perusteltu myös asetuksen N:o 2988/95 perusteella ja erityisesti sen 1 artiklan 2 kohdan, 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan perusteella sekä Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan 2 ja 3 artiklan perusteella, joissa artikloissa määrätään lahjuksen ottamisesta ja antamisesta ja joita koskevat perusteet täyttyvät esillä olevassa asiassa. Komissio nimittäin katsoo, että Tzoanos oli suosinut IPK:ta myöntäessään sille riidanalaisen rahoitustuen ilman nimenomaista ehdotuspyyntöä vastineeksi siitä, että 01-Pliroforiki otettiin IPK:n johtaman Ecodata-hankkeen osapuoleksi. Tässä yhteydessä ei komission mielestä ole merkitystä IPK:n esittämällä seikalla, jonka mukaan se ei ole itse syyllistynyt petokseen, koska asetuksen N:o 2988/95 7 artiklassa säädetään, että hallinnollisia toimenpiteitä voidaan soveltaa myös väärinkäytöksen toteuttamiseen osallistuneisiin henkilöihin. Komission mukaan esillä olevassa asiassa on useita seikkoja, jotka osoittavat, että IPK:n toimet ovat lahjonnan antamista, koska se suostui riidanalaisen rahoitustuen saadakseen muodostamaan Ecodata-projektiryhmän Tzoanosin toiveiden ja tämän oman edun mukaisesti. IPK antoi lisäksi juuri ennen tuen myöntämispäätöstä Lex Group -yhtiölle toimeksiannon, mistä niin ikään saattoi olla etua Tzoanosille.

108 Kun Tzoanos vaati avoimesti, että 01-Pliroforiki saa suuren osan riidanalaisesta rahoitustuesta, IPK:n olisi komission mielestä pitänyt ensimmäisessä riidanalaisessa menettelyssä antamiensa ilmoitusten mukaan tajuta saaneensa mainitun tuen vain vastineeksi siitä, että se suostui toteuttamaan Ecodata-hankkeen 01-Pliroforikin kanssa. Komission mukaan IPK osallistui tarkoituksellisesti väärinkäytökseen viimeistään siitä lähtien, kun se yritti toteuttaa hankkeen itse. Komissio täsmentää, että Tzoanosin lahjottavuus oli ollut IPK:n tiedossa jo vuosia, ja riidanalaisen rahoitustuen myöntäminen sääntöjenvastaisesti oli myös sen tiedossa alusta alkaen. Se, että

IPK myöhemmin kieltäytyi noudattamasta salaista sopimustaan Tzoanosin kanssa, ei komission mielestä poista tuen myöntämispäätöksen lainvastaisuutta.

109 Komissio katsoo lisäksi, että salaisen yhteistyön tuloksena tehty tuen myöntämispäätös saattoi vaikuttaa haitallisesti yhteisöjen taloudellisiin etuihin. Ilman salaista yhteistyötä rahoitustuki olisi komission mukaan myönnetty avoimuutta noudattaen ja voinut johtaa riidanalaisten varojen parempaan käyttöön. Komissio muistuttaa, että IPK:n lausumien mukaan 01-Pliroforikilla ei ollut erityistä kokemusta matkailualalta eikä myöskään ympäristötietopankeista ja että jos IPK ei olisi ottanut 01-Pliroforikia Ecodata-projektiryhmään, se ei olisi saanut riidanalaista rahoitustukea. Toisin sanoen Tzoanos ei olisi hyväksynyt IPK:n ehdotusta ilman 01-Pliroforikin osallistumista hankkeeseen. Komissio katsoo lopuksi, että Ecodata-hankkeen epäonnistuminen vahvisti, että riidanalainen rahoitustuki oli myönnetty turhaan.

110 Komission mukaan asetuksen N:o 2988/95 3 artiklassa säädetty vanhentumisaika ei ollut este nyt riitautetun päätöksen tekemiselle. Vaikka mainittua asetusta voitaisiinkin soveltaa, päätös koski komission mukaan perusteettomasti saadun etuuden takaisin perimistä asetuksen N:o 1988/95 4 artiklassa tarkoitetulla tavalla, ei hallinnollista seuraamusta. Komissio katsookin, että mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan neljännen alakohdan nojalla vanhentumista voidaan soveltaa vain hallinnollisiin seuraamuksiin, vaikka tulkinnanvarainen oikeuskäytäntö näyttäisikin osoittavan päinvastaista.

111 Komissio katsoo lisäksi, että vanhentumisaika ei ole vielä alkanutkaan, koska kieltäessään sitkeästi Tzoanosin kanssa tekemänsä salaisen yhteistyösopimuksen IPK rikkoo edelleen riidanalaisen rahoitustuen myöntämiseen perustuvaa tiedotus- ja lojaalisuusvelvollisuuttaan komissiota kohtaan. Näin ollen väärinkäytös, johon IPK on syyllistynyt, ei ole komission mielestä asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla vielä päättynyt.

112 Komissio korostaa, että vanhentumisaika katkesi joka tapauksessa 3.8.1994 ennen sen päättymistä tehdyllä kieltäytymispäätöksellä, ja tämä katkaiseminen kesti 29.4.2004 saakka, jolloin yhteisöjen tuomioistuin antoi tuomionsa ensimmäisen riidanalaisen menettelyn päätteeksi. Komissio kiistää IPK:n väitteen, joka koskee asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädettyä vanhentumisajan kahdeksan vuoden enimmäiskestoa, ja se täsmentää, että seuraamuksen käsitteeseen sisältyvät myös saman asetuksen 4 artiklassa tarkoitetut ”toimet”, joten kaikki mainitussa artiklassa tarkoitetut seuraamukset tai toimenpiteet voivat katkaista tämän vanhentumisajan. Näin ollen myös 3.8.1994 tehty kieltäytymispäätös oli katkaissut vanhentumisajan, tai jopa tehnyt sen merkityksettömäksi. Komissio toteaa lisäksi, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan taannehtiva vaikutus edellyttää tällaista yhtenäistä lähestymistapaa, vaikka 3.8.1994 tehty kieltäytymispäätös ei perustunut mainitun asetuksen 4 artiklaan. Päinvastainen lähestymistapa olisi komission mielestä ”absurdi”, koska se velvoittaisi komission tekemään tällaista päätöstä vastaan vireille pannun riidanalaisen menettelyn aikana ”ennakkoon” uuden päätöksen vain katkaistakseen vanhentumisajan. Komissio katsoo lopuksi, että koska kieltäytymispäätös tehtiin 3.8.1994, asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitetut erilaiset keskeyttävät toimet eivät ole tässä asiassa määrääviä.

113 Komissio toteaa lisäksi, että 3.8.1994 tehdyssä kieltäytymispäätöksessä ja nyt riitautetussa päätöksessä viitataan samaa rahoitustukea koskeviin väärinkäytöksiin. Nämä väärinkäytökset liittyvät komission mielestä lisäksi tiiviisti toisiinsa, koska Ecodata-hankkeen huono toteutus johtui laajalti juuri salaisesta yhteistyöstä. Komissio muistuttaakin ottaneensa tämän kysymyksen esiin hyvissä ajoin ensimmäisen riidanalaisen menettelyn yhteydessä. Komissio katsoo, ettei mikään estänyt sitä perustamaan nyt riitautettua päätöstä tuossa yhteydessä esitettyihin perusteluihin.

114 Komissio toteaa vielä huomauttaneensa unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa, että se ei toteuttanut ainuttakaan toimenpidettä asetuksen N:o 2988/95 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun hallinnollisen menettelyn lykkäämiseksi, sillä lykkäämistä sovelletaan komission mielestä ainoastaan tapauksissa, joissa määrätään taloudellisia seuraamuksia, ja niistä ei esillä olevassa asiassa ole kyse.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

– Asetuksen N:o 2988/95 aineellinen soveltamisala

115 On muistutettava, että IPK:n mukaan esillä olevassa asiassa voidaan soveltaa asetusta N:o 2988/95. IPK katsoo, että nyt riitautettu päätös rikkoo yhtäältä mainitun asetuksen 4 artiklaa IPK:n syyksi luettavan väärinkäytöksen puuttumisen vuoksi ja toisaalta kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohtaa väitettyyn väärinkäytökseen sovellettavan seuraamusmenettelyn vanhentumisen vuoksi. Komissio sitä vastoin kiistää pääasiallisesti sen, että esillä olevaa asiaa olisi arvioitava asetuksen N:o 2988/95 säännösten mukaan, koska nyt riitautetun päätöksen oikeusperustana on erityisesti varainhoitoasetuksen 119 artiklan 2 kohta, jota tulkitaan fraus omnia corrumpit -periaatteen eikä asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan perusteella. Komissio katsookin, ettei myöskään vanhentumisaikaa koskevaa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohtaa voida soveltaa.

116 Selvitettäessä, kuuluuko esillä oleva asia asetuksen N:o 2988/95 soveltamisalaan ja erityisesti, onko mainitun asetuksen 4 artikla asianmukainen oikeusperusta nyt riitautetulle päätökselle, on ensinnäkin muistutettava, että kyseisessä päätöksessä, jonka tarkoituksena on peruuttaa tuen myöntämispäätös, ei mainita ainuttakaan primaarioikeuden määräystä tai johdetun oikeuden säännöstä, joka voisi olla sen oikeudellisena perustana.

117 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että velvollisuus palauttaa väärinkäytöksellä perusteettomasti saatu etuus ei ole vastoin laillisuusperiaatetta. Tämä

velvollisuus ei näet ole seuraamus vaan pelkkä seuraus sen toteamisesta, että etuuden saamiseksi yhteisön säännöstössä vaadittavat edellytykset on luotu keinotekoisesti, minkä johdosta saatu etuus on perusteeton ja sen palauttamisvelvollisuus on siten aiheellinen (ks. vastaavasti asia C-110/99, Emsland-Stärke, tuomio 14.12.2000, Kok., s. I-11569, 56 kohta ja asia C-158/08, Pometon, tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4695, 28 kohta). Hallinnolliset seuraamukset edellyttävät siis asetuksella N:o 2988/95 säädetyn yleisen säännöstön ulkopuolella olevaa erityistä oikeusperustaa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-383/06-C-385/06, Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening, tuomio 13.3.2008, Kok., s. I-1561, 39 kohta ja julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus asiassa C-367/09, SGS Belgium ym., Kok., s. I-10761, 33–49 kohta). Sitä vastoin kyseisen asetuksen 4 artiklan 1–3 kohdan säännösten, luettuna yhdessä saman asetuksen 1 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa, on katsottava muodostavan sekä asianmukaisen että riittävän oikeusperustan kaikille toimenpiteille, joiden tarkoituksena on väärinkäytöksen avulla perusteettomasti saadun etuuden takaisin periminen ja näin ollen kyseisen etuuden myöntämiseksi tehdyn päätöksen peruuttaminen.

118 Kaikki väärinkäytökset johtavat nimittäin asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1 kohdan nojalla pääsääntöisesti siihen, että perusteettomasti saatu etuus peritään takaisin muun muassa velvoittamalla saaja maksamaan velkana olevat tai perusteettomasti saadut summat. Samoin kyseisen asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa säädetään, että toimet, joiden suhteen todetaan, että niiden tarkoituksena on saada asiassa sovellettavan yhteisön oikeuden tavoitteiden vastainen etuus luomalla keinotekoisesti vaadittavat edellytykset tämän etuuden saamiseksi, johtavat tapauskohtaisesti joko tämän etuuden epäämiseen tai sen takaisin perimiseen. Mainitun asetuksen 1 artiklan 1 kohdasta, luettuna yhdessä 4 artiklan 4 kohdan kanssa, käy lisäksi ilmi, että väärinkäytöksen avulla saadun perusteettoman etuuden takaisin perimiseksi toteutettavia toimenpiteitä ei pidetä seuraamuksina. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on lopuksi katsottu, että vaikka tätä varten ei olisi erityistä säännöstä, yhteisön oikeuden yleisistä periaatteista johtuu, että hallinnolla on lähtökohtaisesti valtuus peruuttaa taannehtivin vaikutuksin asianomaiselle myönteinen hallintopäätös, joka on tehty lainvastaisesti (ks. vastaavasti asia T-251/00, Lagardère ja Canal+ v. komissio, tuomio 20.11.2002, Kok., s. II-4825, 138–140 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen); asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1 kohdalla ainoastaan pannaan täytäntöön näitä yleisiä periaatteita johdetun oikeuden tasolla.

119 Näin ollen on hylättävä komission pääasiallinen väite siitä, että nyt riitautettu päätös ei kuulu asetuksen N:o 2988/95 soveltamisalaan, koska kyseisen päätöksen tarkoituksena on nimenomaisesti peruuttaa tuen myöntämispäätös sillä perusteella, että IPK oli saanut riidanalaisen rahoitustuen sääntöjenvastaisesti tehtyään salaisen yhteistyösopimuksen asiasta vastaavan virkamiehen, Tzoanosin kanssa. Koska siis asian kannalta keskeiset mainitun asetuksen säännökset ovat nyt riitautetun päätöksen erityisenä oikeusperustana, ei tarvitse arvioida, perustuuko päätös epäsuorasti varainhoitoasetuksen 119 artiklan 2 kohtaan, fraus omnia corrumpit -periaatteeseen vai johonkin toiseen yhteisön oikeussääntöön.

120 On siis tutkittava, oliko komissiolla oikeus päätyä katsomaan, että IPK on syyllistynyt väärinkäytökseen.

– Mitä väärinkäytöksen käsitteellä tarkoitetaan asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1–3 kohdassa, luettuna yhdessä 1 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa

121 Asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohdan mukaan väärinkäytösten tunnusmerkit toteuttaa jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle.

122 Varainhoitoasetuksen 109 artiklan 1 kohdan mukaan avustusta myönnettäessä on sovellettava muun muassa avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteita, mikä edellyttää, että koska avustusten rahoittamiseksi on käytössä vain vähän määrärahoja, mahdollisia rahoitustuen saajia kohdellaan yhdenvertaisesti yhtäältä silloin, kun ehdotuspyynnössä annetaan olennaisia tietoja hanke-ehdotusten valintaperusteista, ja toisaalta hankkeiden vertailuanalyysissa, joka johtaa niiden valintaan ja avustuksen myöntämiseen. Tässä säännöksessä siis ilmaistaan yhdenvertaisen kohtelun yleinen periaate (yhdistetyt asiat 117/76 ja 16/77, Ruckdeschel ym., tuomio 19.10.1977, Kok.,

s. 1753, Kok. Ep. III, s. 449, 7 kohta ja asia 106/83, Sermide, tuomio 13.12.1984, Kok., s. 4209, 28 kohta), jonka erityistä merkitystä on korostettu samankaltaisella alalla eli julkisissa hankinnoissa (yhdistetyt asiat C-285/99 ja C-286/99, Lombardini ja Mantovani, tuomio 27.11.2001, Kok., s. I-9233, 37 kohta ja asia C-315/01, GAT, tuomio 19.6.2003, Kok., s. I-6351, 73 kohta) ja erityisesti, kun on kyse hankintaviranomaisen velvollisuudesta noudattaa kaikkien tarjoajien osalta yhtäläisten mahdollisuuksien periaatetta (ks. asia T-160/03, AFCon Management Consultants ym. v. komissio, tuomio 17.3.2005, Kok., s. II-981, 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

123 Avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden perustavanlaatuisuuden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että niitä sovelletaan soveltuvin osin yhteisön talousarviosta rahoitettavien avustusten myöntämismenettelyssä (ks. vastaavasti asia T-125/01, José Martí Peix v. komissio, tuomio 13.3.2003, Kok., s. II-865, 113 kohta) riippumatta siitä, että kyseisiä periaatteita ei vielä nimenomaisesti mainittu 21.12.1977 annetussa Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavassa varainhoitoasetuksessa (EYVL L 356, s. 1), jota tosiseikkoihin sovellettiin tuen myöntämispäätöksen tekoajankohtana.

124 Talousarvion alalla yhdenvertaisen kohtelun periaatteesta välittömästi seuraavan avoimuusvaatimuksen pääasiallisena tarkoituksena on taata, ettei budjettiviranomainen harjoita suosintaa tai käytä mielivaltaa. Se edellyttää, että kaikki rahoitustuen myöntämismenettelyn ehdot ja yksityiskohtaiset säännöt esitetään selvästi, täsmällisesti ja yksiselitteisesti muun muassa ehdotuspyynnössä. Kaikki ehdotuspyynnön ymmärtämisen kannalta olennaiset tiedot on siis annettava mahdollisimman nopeasti kaikkien sellaisten toimijoiden käyttöön, jotka saattavat olla kiinnostuneita osallistumaan avustusten myöntämismenettelyyn, siten, että yhtäältä kaikki kohtuullisen valistuneet ja tavanomaisen huolelliset hakijat voivat ymmärtää niiden tarkan merkityksen ja tulkita niitä samalla tavalla ja että toisaalta budjettiviranomainen kykenee tosiasiassa tarkistamaan, vastaavatko hanke-ehdotukset etukäteen ilmoitettuja

valinta- ja myöntämisperusteita (ks. vastaavasti ja analogisesti asia T-345/03, Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomio 12.3.2008, Kok., s. II-341, 142–145 kohta).

125 Näin ollen yhtäläisten mahdollisuuksien ja avoimuuden periaatteen loukkaukset ovat rahoitustuen myöntämismenettelyn mitätöivä väärinkäytös (ks. vastaavasti ja analogisesti edellä 124 kohdassa mainittu asia Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomion 147 kohta).

126 Yhteisöjen yleisestä talousarviosta peräisin olevan rahoitustuen – kuten riidanalaisen rahoitustuen – saaminen rahoitustuen hakijan ja ehdotuspyynnön laatimisesta sekä rahoitettavien hankkeiden arvioinnista ja valinnasta vastaavan virkamiehen tekemän salaisen yhteistyön avulla, joka on selvästi rahoitustukien myöntämiseen sovellettavien sitovien määräysten vastaista, täyttää asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun väärinkäytöksen tunnusmerkit, eikä ole tarpeen arvioida, täyttääkö tällainen toiminta myös lahjuksen antamista tai ottamista koskevat perusteet tai jonkin muun rikosoikeudellisen tunnusmerkistön. Tässä yhteydessä on muistutettava, että komissio moittii IPK:ta siitä, että se sai sääntöjenvastaisesti eli matkailu- ja ympäristöalan hankkeiden rahoitukseen tarkoitettua budjettikohtaa hallinnoivan virkamiehen – Tzoanosin – kanssa tekemänsä salaisen yhteistyösopimuksen välityksellä luottamuksellisia tietoja siitä, miten riidanalaisen rahoitustuen saamisen varmistamiseksi oli meneteltävä.

127 Onkin tutkittava, voidaanko väitetty väärinkäytös näyttää toteen komission esittämillä todisteilla.

– Väärinkäytöstä koskeva näyttö

128 Esillä olevassa asiassa komissio, jolla on todistustaakka, esitti sekä nyt riitautetussa päätöksessä että asian käsittelyn kuluessa toimittamissaan kirjelmissä joukon todisteita – joiden paikkansapitävyyttä IPK ei ole sinänsä kiistänyt – osoittaakseen, että IPK oli osallistunut aktiivisesti Tzoanosin kanssa tehtyyn salaiseen yhteistyösopimukseen, jonka tarkoituksena oli ollut saada riidanalainen rahoitustuki sääntöjenvastaisesti.

129 Ensimmäiseksi on selvää, että varainhoitovuotta 1992 koskevassa lopullisessa yleisessä talousarviossa, jossa oli yhteensä 1575 sivua, todettiin sivun 659 viimeisen alakohdan yhdessä ainoassa lauseessa, että ”vähintään 530 000 ecun suuruinen summa käytet[äisiin] Euroopassa toteutettavia ekologisia matkailuhankkeita koskevan tietoverkon kehittämistukeen”. Matkailu- ja ympäristöalan hankkeiden tukemiseksi julkaistu ehdotuspyyntö ei kuitenkaan koskenut konkreettisesti ekologisia matkailuhankkeita varten perustettavaa tietoverkkoa, vaan siinä todettiin ainoastaan yleisesti, että ”[k]omissio aiko[i] myöntää 2 miljoonaa ecua tähän ohjelmaan” ja että ”[s]aaduista ehdotuksista valit[taisii]n noin 25 hanketta”, joille voitaisiin myöntää yhteisön rahoitustukea 60 prosenttia hankkeiden kustannuksista. Ehdotuspyynnön D kohdassa esitetyissä valintaperusteissa, joissa täsmennettiin ensisijaisiksi katsottavat hanketeemat, ei mainittu tällaisen tietoverkon perustamista eikä etenkään Ecodata-hankkeessa ehdotetun kaltaisen tietopankin perustamista. Tzoanos, joka oli ehdotuspyynnön laatimisesta vastaava virkamies, kykeni selvästi luomaan tämän yhteyden varainhoitovuotta 1992 koskevaan lopulliseen yleiseen talousarvioon.

130 Unionin yleinen tuomioistuin päättelee tästä, että väite, jonka mukaan Ecodata-hanketta koskeva ehdotus perustui Tzoanosin etukäteen ja sääntöjenvastaisesti toimittamiin luottamuksellisiin tietoihin ja jopa hänen itsensä laatimaan ehdotukseen, joka toimitettiin myöhemmin joko 01-Pliroforikille tai suoraan IPK:lle, on riittävän uskottava ja perusteltu. Komissiokin nimittäin totesi, että ainoastaan tämä väite voi selittää

sen, että IPK oli ainoa toimija, joka oli esittänyt rahoitustukihakemuksen ekologisia matkailuhankkeita koskevan tietopankin perustamiseksi. Rahoitustukihakemusta ei ollut esittänyt etenkään alan kokenut toimija Studienkreis, vaikka se oli jo tehnyt komission kanssa yhteistyötä vastaavanlaisessa hankkeessa, ja hakemus olisi siis ollut sen etujen mukaista. Onkin erittäin todennäköistä, että Tzoanos oli tahallaan laatinut ehdotuspyynnön siten, että sen yhteyttä varainhoitovuotta 1992 koskevan lopullisen yleisen talousarvion sivulla 659 olevaan viimeiseen lauseeseen ei voinut selvästi havaita, jotta IPK ja 01-Pliroforiki voisivat mainittujen luottamuksellisten tietojen ansiosta olla ainoat toimijat, jotka tällaista hanketta ehdottivat.

131 Toiseksi IPK myönsi, että 01-Pliroforiki oli ottanut siihen yhteyttä ekologisia matkailuhankkeita koskevan tietopankin johdosta ja että se oli tehnyt komissiolle 22.4.1992 yrityksensä virallisella kirjelomakkeella Ecodata-hanketta koskevan rahoitustukihakemuksen, jonka sisältö vastasi pääasiallisesti hankkeen luonnosta, jonka puolestaan oli laatinut ja lähettänyt sille 01-Pliroforiki 20.4.1992 eli vain kaksi päivää ennen mainitun hakemuksen esittämistä. IPK toisti hakemuksessaan täysin samoin sanoin luonnoksessa olevan kuvauksen sekä ehdotetun rahoitustuen kokonaismäärän, joka oli yhteensä 600 000 ecua eli 60 prosenttia yhteensä miljoonan ecun kustannuksista. Se lisäsi ainoastaan yhden ylimääräisen suoritteen nimeltä ”tiedonkeruu”, jonka kustannukset olivat 250 000 ecua, ja muutti näin ehdottamiensa eri suoritteiden kustannuserittelyä. Nämä tosiseikat ovat siis selvästi ristiriidassa IPK:n alkuperäisen väitteen kanssa, jonka mukaan se oli laatinut Ecodata-hanketta koskevan ehdotuksen sisällön suurimmaksi osaksi itse (ks. edellä 53 kohta).

132 Kolmanneksi luettelo, jonka komissio on esittänyt ja joka sisältää muun muassa Belgian poliisin takavarikoimassa Tzoanosin kalenterissa olleet tapaamisten päivämäärät, osoittaa, että Freitag ja Franck olivat tavanneet Tzoanosin monta kertaa 18.3.1992 ja 25.11.1992 välisenä aikana ja erityisesti ennen Ecodata-hanketta koskevan ehdotuksen esittämistä 22.4.1992 vähintään kolme kertaa eli 18.3.1992 (Freitagin ja Tzoanosin

välinen tapaaminen), 3.4.1992 (Franckin ja Tzoanosin välinen tapaaminen) ja 6.4.1992 (Freitagin ja Tzoanosin välinen tapaaminen). IPK ei ole kiistänyt varsinaisia tosiseikkoja vaan ainoastaan väittänyt yhtäältä, että kyseisten tapaamisten aiheena ei ollut ollut Ecodata-hanke ja toisaalta että se ei tuolloin tuntenut 01-Pliroforikia eikä tiennyt, että tällä oli yhteys Tzoanosiin. Näiden toteennäytettyjen tosiseikkojen vastaisesti Freitag väitti kuitenkin IPK:n nimissä von Moltkelle 31.3.1993 lähettämässään faksissa, ettei sillä ollut ollut mitään yhteyksiä Tzoanosiin Ecodata-hanketta koskevan rahoitustukihakemuksen laadintavaiheen aikana.

133 Freitag selitti faksissa lisäksi, että IPK oli toiminut ekologisen matkailun alalla yli 20 vuotta, ja oli sen vuoksi tehnyt Ecodata-hanketta koskevan ehdotuksen. Mainittua hanketta valmistellessaan IPK oli oman kertomansa mukaan yrittänyt löytää ja löytänytkin kumppaneita, jotka soveltuivat erityisen hyvin tekemään sen kanssa yhteistyötä hankkeen toteutuksessa ja joista yksi oli 01-Pliroforiki. IPK kertoi laatineensa ehdotuksen Ecodata-hankkeen toteutuksesta juuri tällä perusteella. Viimeisen väitteen on kuitenkin todettava olevan ristiriidassa edellä 131 kohdassa esitettyjen tosiseikkojen kanssa. Ne nimittäin osoittavat, että IPK oli 01-Pliroforikin yhteydenoton jälkeen sopinut sen kanssa Ecodata-hankkeen esittämistehtävien jakamisesta ja että se oli pääasiallisesti jäljentänyt omalle viralliselle kirjelomakkeelleen laadittuun rahoitustukihakemukseen hankeluonnoksen, jonka 01-Pliroforiki oli lähettänyt 20.4.1992.

134 Näin ollen komissio on oikeudellisesti riittävällä tavalla osoittanut, että IPK yritti tuen myöntämispäätöksen jälkeen esittämillään harhaanjohtavilla lausumilla aktiivisesti salata Tzoanosin esimiehiltä ne todelliset olosuhteet, joihin Ecodata-hankkeen rahoitushakemuksen tekeminen perustui.

135 IPK:n rahoitustukihakemuksesta käy neljänneksi ilmi, että Franck oli yksi IPK:n nimeämistä asiantuntijoista, joiden oli määrä toteuttaa Ecodata-hanke. Komissio

on lisäksi esittänyt ETIC:n viralliselle kirjelomakkeelle laaditun asiakirjan, jossa ilmoitetaan ”ETIC Headquartersin toimineen Brysselissä toukokuusta 1992” ja jossa Franckin ja Freitagin nimet ovat yhtäältä allekirjoittajille varatussa paikassa ja toisaalta sivun alalaidassa osoittamassa, että Franck oli yhtiön toimitusjohtaja ja Freitag saman yhtiön pääjohtaja. Lisäksi sähköpostiviestistä, jonka Freitag lähetti Franckille 8.9.1993, käy ilmi, että Freitag oli pyytänyt Franckia muun muassa lopettamaan kaiken liiketoiminnan nimellä ”ETIC, European Travel Intelligence Center, European Travel Monitor ja IPK” ja antamaan kirjallisen suostumuksensa ”ETIC – Headquarter S A Luxembourgin” asettamisesta välittömästi selvitystilaan. ETIC:n laatimassa esitteessä nimeltä ”European Travel Monitor No. 1/1992 – Update” mainittiin vielä sivulla 13 otsikon ”News from ETIC” alla, että ETIC oli saanut uuden jäsenen Ateenaan. Esitteen mukaan ETIC oli nimennyt Lex Groupin edustamaan sitä Kreikassa kesäkuusta 1992, ja Sapountzaki oli asiakkaista vastaava yhteyshenkilö. Ei ole kuitenkaan kiistetty, että Sapountzaki oli yhtäältä Tzoanosin kihlakumppani ja myöhemmin puoliso ja että toisaalta Lex Group oli Tzoanosin perustama yhtiö, jossa hänellä oli tuolloin 10 prosentin osakkuus (edellä 72 kohdassa mainittu asia Tzoanos v. komissio, tuomion 65 kohta). IPK tyytyykin tässä yhteydessä vain väittämään, ettei se ollut tietoinen Sapountzakin ja Tzoanosin eikä Tzoanosin ja Lex Groupin välisistä siteistä.

136 Unionin yleinen tuomioistuin päättelee edellä 132 ja 135 kohdassa esitettyjen näkökohtien perusteella, että toisin kuin IPK väittää, Franckilla oli huhtikuusta 1992 syyskuuhun 1993 tiiviit sopimukselliset ja ammatilliset suhteet Freitagiin niin yhtiöissä ”ETIC Headquarters Bruxelles” ja ”ETIC – Headquarter S A Luxembourg” kuin Freitagin työtehtävien perusteella, sillä hän oli toimitusjohtaja ja omistaja IPK:ssa, jonka nimissä ja lukuun Franck oli luonut yhteydet komissioon, myös Ecodata-hankkeen rahoitustukihakemuksen yhteydessä. Tätä toteamusta tukee myös lausunto, jonka Tzoanos antoi Belgian poliisille 26.2.1996 ja jossa hän vahvisti Franckin osallistuneen Ecodata-hankkeesta marraskuussa 1992 järjestettyyn kokoukseen, sekä luettelo

Franckin ja Tzoanosin välisistä tapaamisista, jotka oli järjestetty 3.4.–9.11.1992 joko lounastunnilla tai työajan ulkopuolella.

137 Näin ollen on hylättävä IPK:n väite, jonka mukaan Franck ei ollut koskaan työskennellyt IPK:ssa tai edustanut sitä vaan oli toiminut Tzoanosin kanssa ilman IPK:n lupaa.

138 Kun kaikki edellä esitetyt tosiseikat otetaan huomioon, on hylättävä myös IPK:n perustelematon väite siitä, että tapaamisissa, joita Freitagin ja/tai Franckin sekä Tzoanosin välillä järjestettiin ehdotuspyynnön julkaisemisen (26.2.1992) ja IPK:n Ecodata-hankkeen rahoitustukihakemuksen esittämisen (22.4.1992) välisenä aikana, ei käsitelty meneillään olevaa ehdotuspyyntömenettelyä, koska kyseinen menettely oli tuolloin molemmille osapuolille erittäin ajankohtainen ja kiinnostava aihe. Väitteen uskottavuutta heikentää vielä se, että näiden tapaamisten aikana tai niiden jälkeen IPK loi yhteydet 01-Pliroforikiin – jonka tuolloisia siteitä Tzoanosiin erään toisen hankkeen yhteydessä ei ole kiistetty (edellä 72 kohdassa mainittu asia Tzoanos v. komissio, tuomion 213 ja 252–254 kohta) – ja että nämä yhteydet johtivat yritysten yhdessä laatimaan ja IPK:n esittämään Ecodata-hankkeen rahoitustukihakemukseen ja lopulta Tzoanosin ehdotuksesta päätökseen hankkeelle myönnettävästä rahoitustuesta. IPK ei ole myöskään kyseenalaistanut komission väitettä, jonka mukaan 01-Pliroforiki ei olisi yksin täyttänyt riidanalaisen rahoitustuen saantiedellytyksiä, mistä syystä IPK oli valittu Ecodata-hankkeen hakijaksi ja pääasialliseksi vetäjäksi.

139 IPK kiistää varsinkin lausunnon, jonka Franck antoi 19.1.1996 von Moltkelle (PO:n XXIII pääjohtajalle) ja Brumterille (pääjohtajan avustajalle), sellaisena kuin se on lyhennettynä PO:n XXIII viralliselle kirjelomakkeelle laaditussa muistiossa, jonka aitouden komissio on vahvistanut esittämällä von Moltken 25.1.1996 allekirjoittaman saatteen. IPK:n mukaan Franck oli nimittäin antanut siitä vääriä lausuntoja Freitagin

vahingoittamiseksi. Edellä 132 ja 135 kohdassa esitettyjen tosiseikkojen perusteella Franck kuitenkin lausunnossaan uskottavasti vahvisti, että hänellä oli ollut vuosina 1992–1993 tiiviit sopimukselliset ja ammatilliset suhteet Freitagiin, varsinkin ”ETIC Headquarters Bruxelles” -yhtiön välityksellä, kunnes tämä suhde purkautui Freitagin aloitteesta syyskuun lopussa 1993.

140 IPK kiistää varsinkin seuraavat Franckin väitteet, jotka muodostavat nyt riitautetun päätöksen yhdeksännen kohdan e alakohdan olennaisen perustan:

”Tzoanos oli lähettänyt jonkin aikaa tuntemalleen Freitagille [rahoitustuki]hakemusten koko tekstin, johon sisältyi [Ecodata-]hankkeen kuvaus ja alihankkijoiden työnjako. Freitagin roolina oli ollut ainoastaan kirjoittaa teksti puhtaaksi yrityksensä viralliselle kirjelomakkeelle ja lähettää se komissioon. Freitagin ei tuolloin kaavailtu osallistuvan hankkeen toteutukseen. [Sitä vastoin] hänelle oli suunniteltu maksettavaksi 10 prosenttia hankkeen kokonaisrahoituksesta (530 000 ecua) vastineeksi siitä, että hän ainoastaan esittelee hanke-asiakirjat Tzoanosille. Loput 90 prosenttia (477 000 ecua) jaettiin eri alihankkijoiden kesken, joista yksi oli 01-Pliroforiki.”

141 Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tämän lausunnon uskottavuutta ei aseta kyseenalaiseksi se, että ainoastaan todetaan pääasiallisesti Tzoanosin eikä 01-Pliroforikin (ks. edellä 131 kohta) lähettäneen Ecodata-hankkeen luonnoksen Freitagille ja/tai IPK:lle, sillä kyseinen toteamus sopii muilta osin täysin edellä 129–139 kohdassa esitettyjen tosiseikkojen aikaperspektiiviin. Toteamus sopii erityisesti yhteen sen seikan kanssa, että Tzoanos oli yhtäältä tavannut Freitagin ja Franckin monta kertaa ehdotuspyyntömenettelyn aikana ja ennen kuin IPK esitti Ecodata-hankkeen rahoitustukihakemuksen (ks. edellä 132 kohta), ja että toisaalta Tzoanosilla oli tuolloin toisen hankkeen yhteydessä siteitä 01-Pliroforikiin (edellä 72 kohdassa mainittu asia Tzoanos v. komissio, tuomion 213 ja 252–254 kohta), jonka aktiivista osallistumista Ecodata-hankkeeseen hän selvästi halusi edistää. Näiden siteiden vuoksi on siis

mahdollista, että Franck ei enää 19.1.1996 antamassaan lausunnossa kyennyt erottamaan selvästi toisistaan Tzoanosin ja 01-Pliroforikin rooleja ehdotuspyyntömenettelyn aikana. Edellä esitetystä huolimatta se, että 01-Pliroforiki oli lähettänyt hankeluonnoksen IPK:lle 20.4.1992, ei sulje pois mahdollisuutta siitä, että luonnoksen oli alun perin laatinut Tzoanos itse, mikä on edellä esitetyn perusteella sitä paitsi hyvin todennäköistä.

142 Belgian poliisille antamassaan lausunnossa Freitag väitti lisäksi, että Tzoanosin kanssa marraskuussa 1992 järjestetyssä kokouksessa, johon osallistui myös muun muassa 01-Pliroforiki – minkä seikan Tzoanos on itsekin vahvistanut samoille viranomaisille antamassaan lausunnossa –, Tzoanos oli vaatinut, että 01-Pliroforikista tulee riidanalaisen rahoitustuen pääasiallinen saaja ja että IPK saa rahoitustuesta ainoastaan 10 prosenttia. Vaikka Tzoanos kiisti tämän näkemyksen tosiseikoista omassa lausunnossaan korostamalla, että juuri Freitag oli ehdottanut, että sille maksettaisiin 10 prosentin provisio Ecodata-hankkeen johtamisesta, Tzoanos on kuitenkin vahvistanut, että 477 000 ecun suuruinen summa oli määrä jakaa eri vaiheissa hankkeen muiden osapuolten kesken, joista yksi oli 01-Pliroforiki. Tämä summa ja sen jako vastaavat kuitenkin tarkalleen niitä tietoja, jotka Franck antoi omassa lausunnossaan, ja jonka on myös osoitettu osallistuneen kokoukseen (ks. edellä 136 kohta). IPK tyytyy tässä yhteydessä vain kiistämään sen, että tämä suunnitelma riidanalaisen rahoitustuen jakamisesta olisi perustunut Tzoanosin ja Freitagin välillä ennen tuen myöntämispäätöstä tehtyyn salaiseen yhteistyösopimukseen, vaikka kyseinen väite vastaa Franckin esitystä tosiseikoista. IPK nimittäin katsoo, että Tzoanos yritti ensimmäisen kerran sekaantua Ecodata-hankkeen toteutukseen juuri 24.11.1992 järjestetyssä kokouksessa vaatimalla, että tehtävät ja varat jaetaan kyseisellä tavalla, mitä IPK oli omien sanojensa mukaan vastustanut.

143 Unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin katsoo, että kaikki edellä esitetyt ja arvioidut tiedot ja todisteet huomioon ottaen IPK:n esittämä kertomus tosiseikoista ei ole uskottava eikä voi horjuttaa Franckin esittämää näkemystä tosiseikoista. Onkin

todennäköistä, että Franck antoi vääriä lausuntoja ainoastaan vahingoittaakseen Freitagia, varsinkin kun Freitagin esittämä näkemys tosiseikoista sopii yhteen edellä 129–139 esitetyn tapahtumakulun kanssa. Myöskään se, että IPK oli omien sanojensa mukaan myöhemmin vastustanut tapaa, jolla tehtävät ja varat oli määrä jakaa Ecodata-hankkeessa, ei ole ristiriidassa tämän arvion kanssa, koska kuten Franck on uskottavasti väittänyt, ”Freitag ei enää jossain vaiheessa syksyä 1992 suostunut järjestämään [Ecodata-]hanketta Tzoanosin suunnitelmien mukaan”, toisin kuin Tzoanosin kanssa oli alun perin sovittu. Franck nimittäin katsoo, että ”[k]oska [Freitag] oli itse [riidanalaisen rahoitustuen] saaja, hän aikoi käyttää sen omalla tavallaan” ja että Freitag ”katsoi, että hänen prosenttiosuutensa oli liian pieni suhteessa hänen ottamaansa riskiin”. Se, että IPK oli muuttanut kustannuserittelyä Ecodata-hankkeen rahoitustukihakemuksessa ehdottaakseen ylimääräistä ”tiedonkeruu”-palvelua (ks. edellä 131 kohta), on siten ensimmäinen osoitus sen halusta osallistua mainitun hankkeen toteutukseen tiiviimmin kuin mitä 01-Pliroforiki ja jopa Tzoanos olivat alun perin kaavailleet. Lopuksi se, että Franck vahvisti lausunnossaan IPK:n lausumat siitä, että Freitag ei vielä Ecodata-hankkeen rahoitustukihakemuksen laadintavaiheen aikana tuntenut 01-Pliroforikia eikä sen siteitä Tzoanosiin, ei ole ristiriidassa sen uskottavan väitteen kanssa, jonka mukaan Freitag oli tehnyt Tzoanosin kanssa salaisen yhteistyösopimuksen esittääkseen tukihakemuksen 01-Pliroforikin ja jopa Tzoanosin itse toimittaman luonnoksen perusteella ja jonka mukaan 01-Pliroforikin oli määrä saada kyseisen sopimuksen perusteella suurin osa jaettavista varoista.

144 Kaikkien edellä esitettyjen näkökohtien perusteella on siis katsottava, että komissio on esittänyt riittävästi todisteita tukeakseen väitettään, jonka mukaan IPK oli saanut riidanalaisen rahoitustuen Tzoanosin kanssa tehdyn salaisen yhteistyösopimuksen avulla. Tätä arviointia eivät horjuta IPK:n ”puolustuksekseen esittämät seikat” (ks. edellä 67–69 kohta), koska se, että Freitagia vastaan aloitetut kansalliset rikostutkinnat päättyivät tuloksettomina ja että von Moltke oli painostanut IPK:ta jo kesällä 1992 (edellä 23 kohdassa mainittu asia IPK-München v. komissio, tuomion 75 kohta), eivät

ole ristiriidassa sen seikan kanssa, että tällainen salainen yhteistyösopimus oli ollut olemassa jo maaliskuusta 1992 lähtien. Komission esittämien muiden todisteiden todistusarvoa ei näin ollen tarvitse arvioida, eivätkä prosessinjohtotoimet tai asian selvittämistoimet, sen enempää kuin todistajien kuulemisetkaan ole tarpeen.

145 Näin ollen on oikeudellisesti riittävällä tavalla osoitettu, että IPK on ollut aktiivisesti osallisena sellaisessa väärinkäytöksessä, jota tarkoitetaan asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1–3 kohdassa, luettuna yhdessä 1 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa, ja että komissiolla oli näin ollen lähtökohtaisesti oikeus peruuttaa tuen myöntämispäätös ja vaatia IPK:ta palauttamaan riidanalaisen rahoitustuen ensimmäinen osa.

146 On kuitenkin tutkittava, tehtiinkö nyt riitautettu päätös asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun seuraamusmenettelyn vanhentumista koskevien säännösten vastaisesti.

– Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu seuraamusmenettelyn vanhentuminen

147 Tarkasteltaessa kysymystä siitä, voidaanko esillä olevassa asiassa soveltaa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä vanhentumisaikaa, on muistutettava oikeuskäytännöstä, jonka mukaan kyseistä sääntöä voidaan soveltaa sekä sellaisiin väärinkäytöksiin, jotka johtavat kyseisen asetuksen 5 artiklassa tarkoitettuun hallinnolliseen seuraamukseen, että sellaisiin väärinkäytöksiin, joihin kohdistuu mainitun asetuksen 4 artiklassa tarkoitettu hallinnollinen toimenpide, jonka tarkoituksena on perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin mutta joka ei kuitenkaan ole seuraamus (ks. asia C-281/07, Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank, tuomio 15.1.2009, Kok., s. I-91, 18 kohta; yhdistetyt asiat C-278/07-C-280/07, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ym., tuomio 29.1.2009, Kok., s. I-457,

22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia T-375/05, Le Canne v. komissio, tuomio 15.10.2008, Kok., s. II-217* 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ks. myös edellä 118 kohta).

148 Oikeuskäytännössä on myös katsottu, että kun yhteisön lainsäätäjä antoi asetuksen N:o 2988/95 ja erityisesti sen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan, sen tarkoituksena oli ottaa käyttöön tällä alalla sovellettava yleinen vanhentumista koskeva sääntö ja yhtäältä määritellä kyseisellä säännöllä kaikissa jäsenvaltioissa sovellettava vähimmäisvanhentumisaika ja toisaalta luopua mahdollisuudesta periä takaisin yhteisön talousarviosta perusteettomasti saatuja rahasummia sen jälkeen, kun neljä vuotta on kulunut siitä väärinkäytöksestä, joka on vaikuttanut riidanalaisiin maksuihin. Näin ollen asetuksen N:o 2988/95 voimaantulosta lukien jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat lähtökohtaisesti periä minkä hyvänsä yhteisön talousarviosta perusteettomasti saadun etuuden takaisin neljän vuoden aikana, niitä aloja lukuun ottamatta, joiden osalta yhteisön lainsäätäjä on säätänyt lyhyemmästä vanhentumisajasta. Kun on kyse etuuksista, jotka on saatu yhteisön talousarviosta perusteettomasti sellaisten väärinkäytösten vuoksi, jotka ovat tapahtuneet ennen asetuksen N:o 2988/95 voimaantuloa, yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että antaessaan kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ja ellei kyseisen artiklan 3 kohdasta muuta johdu, yhteisön lainsäätäjä on määritellyt yleisen vanhentumista koskevan säännön, jolla se on tarkoituksellisesti rajannut neljään vuoteen ajan, jonka kuluessa yhteisön talousarvion nimissä ja lukuun toimivien jäsenvaltioiden viranomaisten pitäisi tai olisi pitänyt periä takaisin mainitunlaiset perusteettomasti saadut etuudet (edellä 147 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ym., tuomion 27–29 kohta).

149 Yhteisöjen tuomioistuin on päätellyt tästä vielä, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla mitä tahansa toimijan perusteettomasti saamaa rahasummaa, joka on perustunut ennen asetuksen N:o 2988/95 voimaantuloa tapahtuneeseen väärinkäytökseen, on lähtökohtaisesti pidettävä vanhentuneena, ellei ole olemassa mitään sellaista vanhentumisajan keskeyttävää tointa, joka on tehty neljän vuoden kuluessa mainitunlaisen väärinkäytöksen tapahtumisesta ja jolla kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan tarkoitetaan sitä, että

toimivaltainen viranomainen antaa asianomaiselle henkilölle tiedoksi sellaisen tutkimuksen tai menettelyn vireilletulon, joka liittyy kyseiseen väärinkäytökseen (edellä 147 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ym., tuomion 32 kohta).

150 Unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että näitä periaatteita sovelletaan soveltuvin osin silloin, kun komissio on vahvistanut kyseessä olevan toimenpiteen noudattaen asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1–3 kohtaa, luettuna yhdessä 1 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa, koska mainittu asetus on yleinen säädös, joka koskee kaikkia jäsenvaltioiden ja yhteisön viranomaisia, joiden on noudatettava tarkoitetun kaltaisia moitteettoman varainhoidon velvoitteita ja periaatetta, jonka mukaan niiden on valvottava, että yhteisöjen budjettivarat käytetään päätettyihin tarkoituksiin, asetuksen N:o 2988/95 johdanto-osan 3. ja 13. perustelukappaleessa.

151 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa voidaan näin ollen soveltaa esillä olevaan asiaan, vaikka tosiseikat, jotka alun perin johtivat riidanalaisen rahoitustuen saamiseen sääntöjenvastaisesti, tapahtuivat ennen mainitun asetuksen voimaantuloa.

152 Komissio kuitenkin väittää, että vaikka asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa voitaisiinkin soveltaa, vanhentumisaika ei ollut nyt riitautetun päätöksen tekoajankohtana kulunut. Riidanalainen väärinkäytös on nimittäin komission mielestä kyseisen säännöksen toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla jatkuva tai toistuva, koska IPK on tähän päivään saakka kieltänyt osallistuneensa salaiseen yhteistyösopimukseen, jonka tarkoituksena oli saada riidanalainen rahoitustuki sääntöjenvastaisesti, ja on siten laiminlyönyt tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuutensa komissioon nähden.

153 Tässä yhteydessä on muistutettava, että väärinkäytös on asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla jatkuva tai toistuva, kun sen tekee toimija, joka saa taloudellisia etuuksia joukosta samankaltaisia liiketoimia,

joilla rikotaan samaa yhteisön säännöstä tai määräystä (asia C-279/05, Vonk Dairy Products, tuomio 11.1.2007, Kok., s. I-239, 41 ja 44 kohta).

154 Toisin kuin komissio väittää, väärinkäytöksen, johon IPK:n väitetään syyllistyneen ja joka perustuu siihen, että se osallistui riidanalaisen rahoitustuen saadakseen Tzoanosin kanssa tehtyyn salaiseen yhteistyösopimukseen, ei kuitenkaan esillä olevassa asiassa voida katsoa olevan kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla jatkuva tai toistuva.

155 Tämä väärinkäytös nimittäin tapahtui siinä yhteydessä, kun IPK esitti Ecodata-hankkeen rahoitustukihakemuksen, ja se vietiin päätökseen joko tuen myöntämispäätöksen tekoajankohtana, johon sisältyi budjettiviranomaisen sitoumus maksaa riidanalainen rahoitustuki IPK:lle, tai viimeistään silloin, kun IPK allekirjoitti ja lähetti komissioon tuensaajan vakuutuksen (ks. edellä 13 kohta), jolloin kyseinen oikeudellinen sitoumus muuttui sitovaksi.

156 Näin ollen on vailla merkitystä, että IPK on tähän saakka pitäytynyt näkemyksessään kieltäen toistuvasti osallistuneensa riidanalaiseen väärinkäytökseen tai edes sen tapahtumiseen, koska sen esittämä vaatimus perustuu oikeudellisesti tekoihin, jotka tehtiin ja saatettiin päätökseen vuonna 1992 (ks. vastaavasti ja analogisesti edellä 147 kohdassa mainittu asia Le Canne v. komissio, tuomion 65–67 kohta).

157 Lisäksi se, että IPK on toistuvasti kiistänyt tosiseikat komissiolle ja myös unionin tuomioistuimissa – vaikka tätä voidaankin arvostella edellä 129–144 kohdassa esitettyjen toteamusten ja yhteisön rahoitustuen saajalle lankeavan tiedotus- ja lojaalisuusvelvoitteen perusteella (ks. vastaavasti edellä 123 kohdassa mainittu asia José Martí Peix v. komissio, tuomion 52 kohta) –, ei mitenkään ole alkuperäistä riidanalaista väärinkäytöstä vastaava tai muistuttava väärinkäytös eikä edes toimi, jolla rikotaan samoja yhteisön säännöksiä tai määräyksiä edellä 153 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

158 Näin ollen esillä olevaan asiaan ei voida soveltaa asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ensimmäistä virkettä.

159 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu neljän vuoden vanhentumisaika alkoi siis kulua joko 22.4.1992, jolloin IPK esitti Ecodata-hankkeen rahoitustukihakemuksen, tai 4.8.1992, jolloin tuen myöntämispäätös tehtiin, tai viimeistään 23.9.1992, jolloin IPK allekirjoitti ja lähetti komissioon tuensaajan vakuutuksen (ks. edellä 13 kohta). Näin ollen vanhentumisaika päättyi ensimmäisessä tapauksessa 22.4.1996, toisessa tapauksessa 4.8.1996 ja kolmannessa tapauksessa 23.9.1996. Riippumatta siitä, millä näistä päivämääristä on katsottava olevan esillä olevassa asiassa merkitystä neljän vuoden vanhentumisajan laskemiseksi, on kuitenkin todettava, että nyt riitautettu päätös tehtiin 13.5.2005 eli kauan vanhentumisajan päättymisen jälkeen, paitsi jos katsotaan, että kyseinen aika keskeytettiin asetuksen N:o 2988/95 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla tai katkaistiin saman asetuksen 3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla.

160 Tässä yhteydessä on ensinnäkin todettava, kuten komissiokin myöntää unionin yleisen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen esittämässään vastauksessa, että asetuksen N:o 2988/95 6 artiklan 1 kohtaa sovelletaan ainoastaan seuraamuksiin eikä hallinnollisiin toimenpiteisiin ja että komissio ei esillä olevassa asiassa ole ryhtynyt toimiin vanhentumisajan keskeyttämiseksi.

161 Tämän jälkeen on päätettävä, katkaisiko komission riidanalaisesta väärinkäytöksestä vireille panema asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu tutkimus tai menettely vanhentumisajan. Tässä säännöksessä nimittäin edellytetään toimea, jolla ”toimivaltainen viranomainen antaa asianomaiselle henkilölle tiedoksi tutkimuksen tai menettelyn vireilletulon, joka liittyy väärinkäytökseen”.

162 Komission mielestä 3.8.1994 tehty kieltäytymispäätös on tällainen toimi, joka katkaisi neljän vuoden vanhentumisajan. On kuitenkin todettava, että vaikka komission väite olisikin perusteltu ja vanhentumisaika olisi alkanut kulua uudelleen 3.8.1994 lähtien, se on kuitenkin päättynyt 3.8.1998, koska vanhentumisaikaa ei katkaistu uudella toimella. Lisäksi niin edellä 23 kohdassa mainitusta asiasta IPK-München vastaan komissio (tuomion 90 ja 91 kohdasta) kuin edellä 28 kohdassa mainitusta asiasta IPK-München ja komissio (tuomion 67–71 kohdasta) käy ilmi, että 3.8.1994 tehty kieltäytymispäätös ei koskenut riidanalaista väärinkäytöstä eli Tzoanosin kanssa tehtyä salaista yhteistyösopimusta ja että kyseinen väärinkäytös ei näin ollen ollut kohteena ensimmäisessä riidanalaisessa menettelyssä. Siinä tutkittiin ainoastaan Ecodata-hankkeen huonoa toteutusta, jonka vuoksi komissio oli kieltäytynyt maksamasta riidanalaisen rahoitustuen toista osaa. Toisin kuin komissio väittää, 3.8.1994 tehdyn kieltäytymispäätöksen ei näin ollen voida katsoa olevan toimi, jolla pannaan vireille tutkimus tai menettely sellaisessa riidanalaisessa väärinkäytöksessä, josta IPK:ta nyt riitautetussa päätöksessä moititaan.

163 Myöskään menettelytoimet, joita komissio pani vireille ensimmäisen riidanalaisen menettelyn aikana, jotta unionin tuomioistuimet toteaisivat jälkikäteen riidanalaisen väärinkäytöksen tapahtuneen, eivät olleet toimia, jotka olisivat katkaisseet neljän vuoden vanhentumisajan.

164 Vaikka nämä toimet annettiin IPK:n tiedoksi, koska se oli mainitussa menettelyssä kantajana, niillä ei kuitenkaan ollut tarkoitus panna vireille riidanalaista väärinkäytöstä koskevaa tutkimusta tai menettelyä, vaan niillä ainoastaan ilmoitettiin unionin tuomioistuimille uusia tosiseikkoja ja todisteita, joilla komissio halusi vahvistaa 3.8.1994 tehdyn kieltäytymispäätöksen laillisuuden puolustamista, päätöksen, jossa ei kuitenkaan lainkaan viitattu tähän väärinkäytökseen. On nimittäin selvää, että komissio ei vielä tässä vaiheessa ollut aloittanut hallinnollista menettelyä riidanalaista väärinkäytöstä koskevan tutkimuksen tai menettelyn vireille panemiseksi. Edellä 23 kohdassa mainitussa asiassa IPK-München vastaan komissio annetun tuomion 92 kohdassa kuitenkin todetaan, että jos komissio olisi 3.8.1994 tehdyn kieltäytymispäätöksen jälkeen katsonut, että sen esittämät uudet seikat olisivat olleet riittävä peruste sille, että Tzoanosin, 01-Pliroforikin ja IPK:n välinen lainvastainen salainen yhteistyö teki rahoitustuen myöntämismenettelyn lainvastaiseksi, komissio olisi voinut sen sijaan, että se esitti ensimmäisen oikeudenkäynnin aikana mainittuun päätökseen sisältymättömän perusteen, peruuttaa mainitun päätöksen ja tehdä uuden päätöksen,

jossa paitsi kieltäydytään maksamasta rahoitustuen toinen osa myös määrätään IPK palauttamaan jo maksettu tuen osa. Komissio on kuitenkin tarkoituksellisesti ollut toimimatta tällä tavalla ja halunnut mieluummin odottaa ensimmäisen riidanalaisen menettelyn lopullista tulosta, vaikka von Moltke ehdotti jo 25.1.1996 Franckin lausunnon saatuaan, että alkuperäisen väärinkäytöksen vuoksi pantaisiin vireille menettely, jossa riidanalainen rahoitustuki vaadittaisiin palauttamaan kokonaisuudessaan.

165 Koska neljän vuoden vanhentumisaikaa ei siis viimeistään 23.9.1996 oltu katkaistu, riidanalaista väärinkäytöstä koskeva menettely oli 30.9.2004 päivätyn kirjeen lähettämisajankohtana (ks. edellä 30 kohta) eli nyt riitautetun päätöksen tekoajankohtana asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla vanhentunut.

166 Näin ollen ensimmäinen kanneperuste on hyväksyttävä ja nyt riitautettu päätös on kumottava, eikä IPK:n esittämiä muita kanneperusteita ja väitteitä tarvitse tutkia.

Oikeudenkäyntikulut

167 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

168 Koska komissio on hävinnyt asian, se on IPK:n vaatimusten mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan luettuina.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kumotaan 13.5.2005 tehty komission päätös (ENTR/01/Audit/RVDZ/ss D(2005) 11382), jolla kumottiin 4.8.1992 tehty komission päätös (003977/ XXIII/A3-S92/DG/ENV8/LD/kz) 530 000 ecun suuruisen rahoitustuen myöntämisestä Ecodata-hankkeelle.

2) Euroopan komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut välitoimimenettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan luettuina.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä huhtikuuta 2011.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... II - 1865

Tosiseikat ..... II - 1873

Ehdotuspyyntömenettely ja Ecodata-hankkeen toteuttaminen ..... II - 1873

Menettely, joka koski 3.8.1994 tehdyn kieltäytymispäätöksen riitauttamista ..... II - 1876

Nyt riitautettuun päätökseen johtanut hallinnollinen menettely ..... II - 1884

Päätös periä takaisin rahoitustuen ensimmäinen osa ..... II - 1890

Tzoanosia vastaan aloitetut kansalliset rikosoikeudenkäynnit ..... II - 1891

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 1892

Oikeudellinen arviointi ..... II - 1894

Alustava huomautus ..... II - 1894

Salaista yhteistyötä koskeva näyttö ja ensimmäinen kanneperuste ..... II - 1895

Asianosaisten lausumat ..... II - 1895

– Näyttö IPK:n syyksi luettavasta salaisesta yhteistyöstä ..... II - 1895

– Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan rahoitustuen myöntämispäätöksen kumoamisedellytykset eivät täyttyneet ..... II - 1910

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1917

– Asetuksen N:o 2988/95 aineellinen soveltamisala ..... II - 1917

– Mitä väärinkäytöksen käsitteellä tarkoitetaan asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 1–3 kohdassa, luettuna yhdessä 1 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa ... II - 1919

– Väärinkäytöstä koskeva näyttö ..... II - 1922

– Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu seuraamusmenettelyn vanhentuminen ..... II - 1930

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 1936